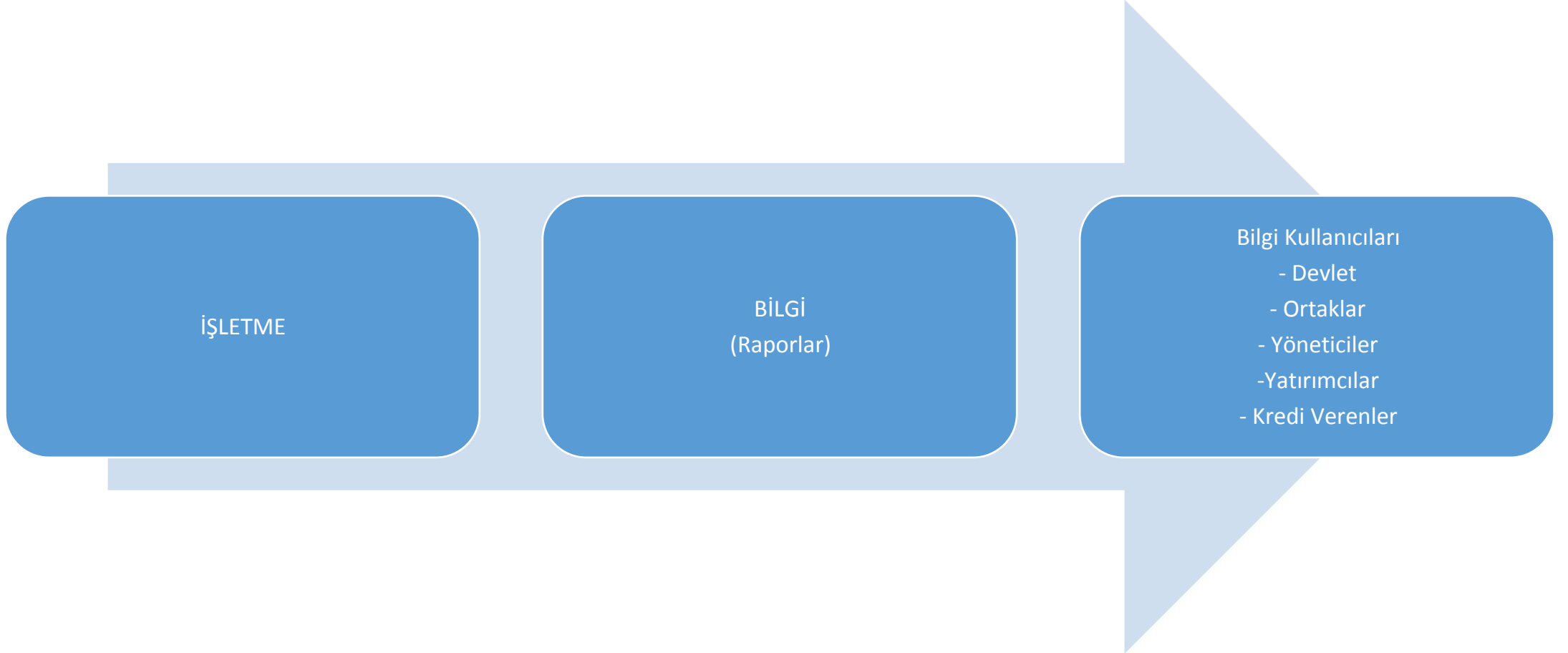

Genel Muhasebe

Cem BAŞ

Muhasebe Kavramı

MUHASEBE KAVRAMI

- İşletmenin parayla ifade edilebilir işlemlerinin kaydedilmesi, sınıflandırılması, analiz edilmesi, raporlanması ve yorumlanması sürecidir.

PARAYLA İFADE EDİLEBİLİR İŞLEM

- Muhasebe işletmelerin yalnızca parayla ifade edilebilir işlemleriyle ilgilenir.
- Bir işletmeyi ilgilendiren çok önemli bir olayın parasal ifadesi olmayabilir.
- Fakat önemsiz görünen ufak bir olayın parasal ifadesi olabilir.
- Örneğin, bir işletme çok ünlü bir yönetici ile anlaşmış olabilir. Fakat söz konusu olayın parasal bir ifadesi bulunmamaktadır. Bununla birlikte bu yöneticiye ödenecek maaşın parasal bir ifadesi bulunmaktadır ve muhasebeyi ilgilendirmektedir.

Kaydetme, sınıflandırma

- Meydana gelen parasal işlemlerin tamamı gerekli defterlere, belirlenen sınıflandırma usulüne göre kaydedilir.
- Tüm işlemler öncelikle yevmiye defterine, ardından büyük deftere kaydedilir.
- Söz konusu kayıtlar gerçekleştirilirken tekdüzen muhasebe sistemine uygun bir sınıflandırmadan yararlanılır.

Raporlama

- Raporlama muhasebenin en önemli fonksiyonu olan bilgi üretme fonksiyonunun son aşaması, çıktının elde edildiği aşamadır.
- Meydana gelen işlemler gerekli defterlere kaydedildikten sonra belirli dönemlerin sonunda, raporlar hazırlanarak işletme hakkında gerekli bilgiler üretilir ve ilgili taraflara, bilgi kullanıcılarına sunulur.

Yorumlama

- Elde edilen raporlar, mali analiz tekniklerine göre yorumlanır, işletmenin mevcut durumu değerlendirilir.

Muhasebenin Temel Kavramları

- Sosyal Sorumluluk
- Kişilik Kavramı
- İşletmenin Sürekliliği Kavramı
- Dönemsellik Kavramı
- Parayla Ölçülme Kavramı
- Maliyet Esası Kavramı
- Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı
- Tutarlılık Kavramı
- Tam Açıklama Kavramı
- İhtiyatlılık Kavramı
- Tam Açıklama Kavramı
- Önemlilik Kavramı
- Özün Önceliği Kavramı

Sosyal Sorumluluk Kavramı

- Muhasebenin bilgi üretme fonksiyonunun yerine getirirken yalnızca belirli kişi ve grupların değil, tüm toplumun çıkarını düşünmesi gerekir.
- Söz konusu kavram öncelikle muhasebe işletmelerin ödemesi gereken verginin olduğundan düşük gösterilmesi topluma zarar verebilecek durumlardan biridir. Bu durumda işletmenin durumu olduğundan daha kötü gösterilmiş olur.
- Bazı durumlarda da işletmenin durumunun olduğundan daha iyi gösterilmesi de topluma zarar verebilir. Yeni ortak bulabilmek, kredi alabilmek için bir işletmenin durumu olduğundan iyi gösterilebilir. Bu durumda da ödenmemiş borçlar, zarar ettirilen ortaklar yine topluma zarar verebilecek durumlardan biridir.

Kişilik Kavramı

- İşletmenin kişiliğinin, işletme sahiplerinden ve yöneticilerinden ayrı olarak ele alınması ve olaylara işletme açısından yaklaşılmasını ifade eden kavramdır.
- Örneğin, Ahmet ve Mehmet isimli iki ortaklı bir işletmede, ortak Ahmet nakit ihtiyaı nedeniyle kasadan 5.000 TL para almış olsun.
- Söz konusu işlemin kaydedilmesi gerekli midir?

Kişilik Kavramı

- Öncelikle, işlem parayla ifade edilebilen bir işlem olduğu için kaydedilmesi gereklidir.
- Buna göre;
- Yapılacak kayıтта aşağıdakilerden hangisi kaydedilecektir?
- Ortak Ahmet'in işletmeye 5.000 TL borcu vardır.
- İşletmenin ortak Ahmet'ten 5.000 TL alacağı vardır.

Kişilik Kavramı

- Yapılacak kayıтта olaya işletme açısından bakılacak,
- İşletmenin ortağından 5.000 TL alacağı vardır, kaydı yapılacaktır.

İşletmenin Sürekliliği Kavramı

- İşletmenin sınırsız ömre sahip olduğunu varsayan bir kavramdır.
- Günümüz ticari hayatı için gerekli bir husustur.
- İşletmelerin ömrünün devam edeceği varsayımı olmasaydı, ticari hayatta güven ortamı olmayacak, borç-alacak ilişkileri görülmeyecektir, uzun vadeli ticari bağlantılar yapılmayacaktır.

Dönemsellik Kavramı

- Sınırsız işletme ömrünün belirli dönemlere ayrılarak incelenmesidir.
- Muhasebede bir dönem en fazla bir takvim yılı olabilir.
- Dönemin bir takvim yılından kısa olması mümkündür. (1 ay, 3 ay, 6 ay vb.)
- Bu dönemlerin sonunda işletme hakkında bilgiler üretilir, raporlar hazırlanır.

Parayla Ölçülme Kavramı

- Muhasebede kullanılan ortak dil paradır.
- Para birimi ise Türk Lirasıdır.
- Tüm işlemler para ile ifade edilir. Yabancı parayla yapılan işlemlerde ise bu işlemlerin Türk Lirası ile karşılığı esas alınır.

Parayla Ölçülme Kavramı

- Örneğin işletme belirli bir tarihte 10.000 \$ karşılığı satış yapmış olsun.
- Bu tarihte yapacağı kayıta 10.000 \$'lık satış geliri göstermeyecek, o tarihte 10.000 \$'ın TL karşılığı satış geliri olarak kaydedilecektir.
- Satış tarihinde $1\$=6,90\text{TL}$ olduğunu varsaydığımızda $10.000 \$ \times 6,90 =$ Karşılığında 69.000 TL gelir kaydedilecektir.

Maliyet Esası Kavramı

- İşletme tarafından elde edilen varlıkların muhasebeleştirilmesinde varlıkların elde etme maliyeti dikkate alınır.
- Bir varlığın elde etme maliyeti, varlığın işletmede kullanılabilir hale gelinceye kadar yapılmış harcamalarından oluşmaktadır.

Maliyet Esası Kavramı

- Örneğin, üretimde kullanılmak üzere alınan bir makinenin alış bedeli 50.000 TL, işletmeye nakliyesi için ödenen bedel 10.000 TL, işletmeye geldiğinde kurulumu için ödenen bedel ise 5.000 TL olsun.
- Söz konusu varlığın işletmede muhasebeleştirileceği tutar yukarıda ifade edilen tutarların tamamı işletmede kullanılacak duruma gelmesi için yapılan harcamalar olduğundan dikkate alınacak ve makinenin maliyeti 65.000 TL olarak kaydedilecektir.

Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı

- Muhasebede yapılan kayıtların tamamı herkes tarafından kabul edilen objektif belgelere dayanmalıdır.
- Bahsedilen objektif belgeler fatura ve fatura yerine geçen diğer belgeler (dekont, serbest meslek makbuzu, gider pusulası, müstahsil makbuzu vb.) olabilir.

Tutarlılık Kavramı

- Muhasebede uygulanan belirli politikaların dönemler itibariyle değiştirilmeksizin istikrarlı bir şekilde uygulanması gerektiğini ifade eden kavramdır.
- Örneğin stok değerlemede kullanılan yöntemler, ilk giren ilk çıkar yöntemi, son giren ilk çıkar yöntemi, ağırlıklı ortalama maliyet yöntemi gibi yöntemler zorunlu nedenler olmadıkça, dönemden döneme değişiklik göstermeden uygulanmalıdır.

Tam Açıklama Kavramı

- Tam açıklama kavramı; mali tabloların bu tablolardan yararlanacak kişi ve kuruluşların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır olmasını ifade eder.
- Mali tablolarda finansal bilgilerin tam olarak açıklanması yanında, mali tablo kalemleri kapsamında yer almayan ancak alınacak kararları etkileyebilecek, gerçekleşmesi muhtemel olaylara da yer verilmesi bu kavramın gereğidir.

İhtiyatlılık Kavramı

- Bu kavram, muhasebe olaylarında temkinli davranılması ve işletmenin karşılaşılabileceği risklerin gözönüne alınması gereğini ifade eder. Bu kavramın sonucu olarak, işletmeler, muhtemel giderleri ve zararları için karşılık ayırırlar, muhtemel gelir ve kârlar için ise gerçekleşme dönemlerine kadar herhangi bir muhasebe işlemi yapmazlar.
- Örneğin bir işletme her ay boyunca 200.000 TL'lik mal satışı yapılacak, 2 yıllık bir sözleşme yapabilir. Bu durumda 24 ay boyunca aylık 200.000 TL muhtemel bir gelir ortaya çıkacaktır. İşletme bu aylık satışları gerçekleştirmeden söz konusu gelir kesinleşmeyeceği için bu geliri kaydetmek için gelirin kesinleşmesini beklemek zorunda kalacaktır.

İhtiyatlılık Kavramı

- Buna karşılık, bir işletmenin stoklarında bir değer düşüklüğü tespit edildiğinde zararın kesinleşmesi için satılması gerekecektir.
- Bu durumda işletme olası zararın kaydedilmesi için satışı beklemek zorunda kalmadan ihtiyatlılık gereği zararı kaydedebilecektir.

Önemlilik Kavramı

- Görüldüğü takdirde bilgi kullanıcılarının kararlarını etkileyebilecek bilgiler önemli bilgidir.
- Önemli bilgiler gizlenmeksizin mali tablolarda yer almalıdır.

Önemlilik Kavramı

Satışlar	100.000.000 TL
Satış İadeleri (-)	(90.000.000 TL)
Net Satış Geliri	10.000.000 TL

Satışlar	10.000.100 TL
Satış İadeleri (-)	(100 TL)
Net Satış Geliri	10.000.000 TL

Özün Önceliği Kavramı

- İşlem ve olayların şekil açısından değil anlam açısından değerlendirilmesidir.
- Örneğin dönem sonunda işletmenin elinde vadeli alınan çek veya verilen çek bulunması durumunda, normalde çekte vade olmayacağı için özünde senet olarak değerlendirilecek ve buna uygun olarak mali tablolarında alacak senetleri ve borç senetlerinde gösterilecektir.

Mali Tablolar

- İşletme hakkında üretilen bilgilerin sunulduğu raporlardır.
- Bilanço (Finansal Durum Tablosu)
- Gelir Tablosu (Gelir-Gider Tablosu)

Bilanço

- Belirli bir tarihte işletmenin sahip olduğu varlıkları ve bu varlıkların sağlandığı kaynakları gösteren mali tablodur.

VARLIK	BİLANÇO	KAYNAK
I. DÖNEN VARLIKLAR		III. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR
Bir yıl içerisinde nakde çevrilecek veya tüketilecek varlıklardır.		Bir yıl içerisinde ödenecek borçlardır.
II. DURAN VARLIKLAR		IV. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR
Bir yıldan uzun sürede nakde çevrilecek veya tüketilecek varlıklardır.		Bir yıldan uzun sürede ödenecek borçlardır.
		V. ÖZ KAYNAKLAR
		İşletme ortaklarının işletmeye sağladığı kaynaklardır.
TOPLAM VARLIKLAR	=	TOPLAM KAYNAKLAR

TEMEL BİLANÇO EŞİTLİĞİ

- TOPLAM VARLIKLAR=TOPLAM KAYNAKLAR
- VARLIKLAR=BORÇLAR + ÖZ KAYNAKLAR
- ÖZKAYNAKLAR= VARLIKLAR - BORÇLAR

MALİ İŞLEMLERİN BİLANÇOYA ETKİSİ

- Sermaye konulması
- 20.000 TL nakit para, 30.000 TL'lik ticari mal sermaye olarak konularak bir işletme kurulmuştur.

VARLIK	BİLANÇO	KAYNAK
I. DÖNEN VARLIKLAR		III. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR
Bir yıl içerisinde nakde çevrilecek veya tüketilecek varlıklardır.		Bir yıl içerisinde ödenecek borçlardır.
II. DURAN VARLIKLAR		IV. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR
Bir yıldan uzun sürede nakde çevrilecek veya tüketilecek varlıklardır.		Bir yıldan uzun sürede ödenecek borçlardır.
		V. ÖZ KAYNAKLAR
		İşletme ortaklarının işletmeye sağladığı kaynaklardır.
TOPLAM VARLIKLAR	=	TOPLAM KAYNAKLAR

VARLIK		BİLANÇO		KAYNAK	
I. DÖNEN VARLIKLAR		50.000 TL		III. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	
Nakit para	20.000 TL				
Ticari Mal	30.000 TL				
II. DURAN VARLIKLAR -				IV. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	
				V. ÖZ KAYNAKLAR	
				50.000 TL	
				Sermaye	
				50.000 TL	
TOPLAM VARLIKLAR		50.000 TL		TOPLAM KAYNAKLAR	
				50.000 TL	

MALİ İŞLEMLERİN BİLANÇOYA ETKİSİ

- Borçlanma
- Kısa vadeli 30.000 TL kredi çekilmiştir.

VARLIK		BİLANÇO		KAYNAK	
I. DÖNEN VARLIKLAR		50.000 TL		III. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	
Nakit para	20.000 TL				
Ticari Mal	30.000 TL				
II. DURAN VARLIKLAR -				IV. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	
				V. ÖZ KAYNAKLAR	
				50.000 TL	
				Sermaye	
				50.000 TL	
TOPLAM VARLIKLAR		50.000 TL		TOPLAM KAYNAKLAR	
				50.000 TL	

VARLIK		BİLANÇO		KAYNAK			
I. DÖNEN VARLIKLAR		80.000 TL		III. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		30.000 TL	
Nakit para	50.000 TL			Banka Kredileri		30.000 TL	
Ticari Mal	30.000 TL						
II. DURAN VARLIKLAR		-		IV. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			
				V. ÖZ KAYNAKLAR		50.000 TL	
				Sermaye		50.000 TL	
TOPLAM VARLIKLAR		80.000 TL		TOPLAM KAYNAKLAR		80.000 TL	

Mali İşlemlerin Bilançooya Etkisi

- Kar etme
- Ticari malların 10.000 TL'lik kısmı peşin 40.000 TL'ye satılmıştır.

VARLIK		BİLANÇO		KAYNAK			
I. DÖNEN VARLIKLAR		80.000 TL		III. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		30.000 TL	
Nakit para	50.000 TL			Banka Kredileri		30.000 TL	
Ticari Mal	30.000 TL						
II. DURAN VARLIKLAR -				IV. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			
				V. ÖZ KAYNAKLAR		50.000 TL	
				Sermaye		50.000 TL	
TOPLAM VARLIKLAR		80.000 TL		TOPLAM KAYNAKLAR		80.000 TL	

VARLIK		BİLANÇO		KAYNAK			
I. DÖNEN VARLIKLAR		110.000 TL		III. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		30.000 TL	
Nakit para	90.000 TL			Banka Kredileri		30.000 TL	
Ticari Mal	20.000 TL			IV. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			
II. DURAN VARLIKLAR -				V. ÖZ KAYNAKLAR		80.000 TL	
				Sermaye		50.000 TL	
				Kar		30.000 TL	
TOPLAM VARLIKLAR		110.000 TL		TOPLAM KAYNAKLAR		110.000 TL	

Mali İşlemlerin Bilançooya Etkisi

- Zarar Etme
- 10.000 TL'lik ticari mal peşin 5.000 TL'ye satılmıştır.

VARLIK		BİLANÇO		KAYNAK			
I. DÖNEN VARLIKLAR		110.000 TL		III. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		30.000 TL	
Nakit para	90.000 TL						
Ticari Mal	20.000 TL			Banka Kredileri		30.000 TL	
II. DURAN VARLIKLAR -				IV. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			
				V. ÖZ KAYNAKLAR		80.000 TL	
				Sermaye		50.000 TL	
				Kar		30.000 TL	
TOPLAM VARLIKLAR		110.000 TL		TOPLAM KAYNAKLAR		110.000 TL	

VARLIK		BİLANÇO		KAYNAK	
I. DÖNEN VARLIKLAR		105.000 TL		III. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR 30.000 TL	
Nakit para	95.000 TL				
Ticari Mal	10.000 TL			Banka Kredileri	30.000 TL
II. DURAN VARLIKLAR -				IV. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	
				V. ÖZ KAYNAKLAR 75.000 TL	
				Sermaye	50.000 TL
				Kar	30.000 TL
				Zarar (-)	(5.000 TL)
TOPLAM VARLIKLAR		105.000 TL		TOPLAM KAYNAKLAR 105.000 TL	

Mali İşlemlerin Bilanço'ya Etkisi

- Borç ödeme
- Kısa vadeli borcun 10.000 TL'si ödenmiştir.

VARLIK		BİLANÇO		KAYNAK	
I. DÖNEN VARLIKLAR		105.000 TL		III. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR 30.000 TL	
Nakit para	95.000 TL				
Ticari Mal	10.000 TL			Banka Kredileri	30.000 TL
II. DURAN VARLIKLAR -				IV. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	
				V. ÖZ KAYNAKLAR 75.000 TL	
				Sermaye	50.000 TL
				Kar	30.000 TL
				Zarar (-)	(5.000 TL)
TOPLAM VARLIKLAR		105.000 TL		TOPLAM KAYNAKLAR 105.000 TL	

VARLIK		BİLANÇO		KAYNAK			
I. DÖNEN VARLIKLAR		95.000 TL		III. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		20.000 TL	
Nakit para	85.000 TL			Banka Kredileri		20.000 TL	
Ticari Mal	10.000 TL			IV. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			
II. DURAN VARLIKLAR -				V. ÖZ KAYNAKLAR		75.000 TL	
				Sermaye		50.000 TL	
				Kar		30.000 TL	
				Zarar (-)		(5.000 TL)	
TOPLAM VARLIKLAR		95.000 TL		TOPLAM KAYNAKLAR		95.000 TL	

Hesap Kavramı

- İşletmenin varlıklarında, kaynaklarında, gelir, gider, kar, zarar ve maliyetlerinde meydana gelen değişikliklerin izlendiği çizelgelerdir.
- Meydana gelen artış veya azalışlar hesaplarda uygun yerlere kaydedilir.

Hesap Kavramı

Borç	Hesap adı	Alacak

Hesap Türleri

Borç	Aktif Karakterli Hesap	Alacak
Artışlar	Azalışlar	
Borç Toplamı	Alacak Toplamı	
Borç Kalanı		

Borç	Pasif Karakterli Hesap	Alacak
Azalışlar	Artışlar	
Borç Toplamı	Alacak Toplamı	
	Alacak Kalanı	

Aktif Karakterli Hesap

- Varlıklar, giderler, zararlar ve maliyetler takip edilir.
- Artışlar borç tarafına, azalışlar alacak tarafına kaydedilir.
- Hesap mutlaka borç kalanı verir veya kalan vermez.

Pasif Karakterli Hesap

- Borçlar, Özkaynaklar, Gelirler ve Karlar takip edilir.
- Artışlar alacak tarafına, azalışlar borç tarafına kaydedilir.
- Hesap mutlaka alacak kalanı verir veya kalan vermez.

Örnek 1.1

1. Banka hesabına 50.000 TL yatırılmıştır.
2. Banka hesabından 20.000 TL çekilmiştir.
3. Banka hesabına 15.000 TL havale gelmiştir.
4. Banka hesabından 5.000 TL elektrik faturası ödenmiştir.

Borç	Banka Hesabı	Alacak
50.000 TL (1)		20.000 TL (2)
15.000 TL (3)		5.000 TL (4)
65.000 TL (Borç Toplamı)		25.000 TL (Alacak Toplamı)
40.000 TL (Borç kalanı)		

Örnek 1.2

1. Bankadan 50.000 TL kredi çekilmiştir.
2. Krediyeye 3.000 TL faiz işlemiştir.
3. Kredi borcunun 10.000 TL'si ödenmiştir.
4. Kredi borcunun 5.000 TL'si ödenmiştir.

Borç	Kredi Borcu	Alacak
10.000 TL (3)	50.000 TL (1)	
5.000 TL (4)	3.000 TL (2)	
15.000 TL Borç Toplamı	53.000 TL Alacak Toplamı	
		38.000 TL Alacak Kalanı

Hesap Kavramı

- Hesap açılışı
- Bir hesaba yapılan ilk kayıtla birlikte hesap açılmış olur.

Hesap Kavramı

- Hesap Kapatma
- Kalan vermeyen hesap, kapatılmış hesaptır.
- Herhangi bir hesabı kapatmak için iki tarafını eşitleyecek bir kayıt yapılması gereklidir.

Örnek 1.3

- Bir işletmenin banka hesabının durumu yandaki gibidir.
- İşletme bankadaki parasının tamamını çekmiştir.

Borç	Banka Hesabı	Alacak
50.000 TL		20.000 TL

Örnek 1.3

- Hesaptaki para çekildiğinde, ilgili muhasebe kaydıyla banka hesabı da kapatılacaktır.
- Hesabın iki tarafını eşitlemek için alacak tarafına 30.000 TL kaydedilecektir.

Borç	Banka Hesabı	Alacak
50.000 TL		20.000 TL
		30.000 TL (Kapatma kaydı)
50.000 TL		50.000 TL
Hesap kalanı 0 TL		

Örnek 1.4

- Bir işletmenin satıcılara olan borcunu gösteren hesabın durumu yandaki gibidir.
- İşletme satıcılara olan borcunu kapatmıştır.

Borç	Satıcılara Borç	Alacak
50.000 TL	70.000 TL	

Örnek 1.4

- İşletme kalan borcunu ödediğinde satıcılara borcu kalmayacak, dolayısıyla hesabın 0 kalan vermesi gerekecektir.
- Bunu sağlamak için hesabı kapatacak kayıta borç tarafına 20.000 TL kaydedilecektir.

Borç	Satıcılara Borç	Alacak
50.000 TL		70.000 TL
	20.000 TL kapatma kaydı	
70.000 TL		70.000 TL
		0 TL hesap kalanı

Alt Hesap Kavramı

- Bir hesapta takip edilen varlık, kaynak, gelir, gider, kar, zarar ve maliyet hakkında daha detaylı bilgi elde edilmek istendiğinde o hesabı bağı alt hesaplar açılabilir.
- Alt hesapların kalanlarının toplamı ana hesaba eşit olacaktır.
- Alt hesapların standart bir şekli yoktur. İşletme kendi ihtiyacına göre belirleyebilir.

Alt Hesap Kavramı

- Örneğin bankadaki parasını takip eden bir işletme, ana hesap olarak Bankadaki Para hesabını kullanabilir. Aynı işletmenin 3 farklı bankada hesabının olduğunu düşündüğümüzde 3 banka için de bu ana hesaba bağlı alt hesaplar oluşturulması gerekecektir.

Bankadaki
Para

```
graph TD; A[Bankadaki Para] --- B[1. Banka]; A --- C[2. Banka]; A --- D[3. Banka];
```

1. Banka

2. Banka

3. Banka

Çift Taraflı Kayıt Sistemi

- Muhasebede meydana gelen olaylar en az iki hesaba ilgilendirmektedir.
- Örneğin, bir işletme kasadaki paranın bir kısmını bankadaki hesabına yatırdığında, kasadaki parası azalacak, bankadaki parası artacaktır.
- Bir işletme peşin ticari mal aldığı anda, kasadaki parası azalacak, stoklardaki ticari malları ise artacaktır.
- Bazı durumlarda ise 2'den farklı hesapta değişiklik meydana gelebilir.
- Örneğin bir işletme 20.000 TL'lik ticari malı 50.000 TL'ye alacak senedi karşılığında sattığında, alacak senetleri artacak, ticari malı azalacak, karı ise artacaktır.

Çift Taraflı Kayıt Sistemi

- Çift taraflı kayıt sisteminde işlemler yukarıda belirtilen hususlara uygun olarak iki farklı deftere kaydedilmektedir.
- İşlemler temelde hesap denilen çizelgelere kaydedilmektedir.
- Kayıtlar hesaplar temelinde yevmiye defteri ve büyük defter ismi verilen iki deftere kaydedilir.
- Temelde kullanılan iki tür hesap bulunmaktadır. Bunlar aktif karakterli ve pasif karakterli hesaplardır.

Çift Taraflı Kayıt Sistemi

- Büyük defterlerin şekli yukarıda gördüğümüz üzere hesaplarla aynıdır.
- Bir işlem öncelikle yevmiye defterine (günlük defter) kaydedilir. Buraya kaydedilen tutarlar, büyük defterlere de aktarılır.
- Büyük defterlerde biriken tutarlardan yararlanılarak, işletmenin mali tabloları düzenlenir.
- Günümüzde bilgisayar ortamında gerçekleştirilen kayıtlarda, uygulayıcılar yevmiye kayıtlarını gerçekleştirmekte, bilgisayar programları büyük defter kayıtlarını otomatik olarak gerçekleştirmektedir.

Yevmiye Defteri

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak

Yevmiye Kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	Borçlu Hesap/Hesaplar			Borç tutarı	
			Alacaklı Hesap/Hesaplar		Alacak tutarı
	İşlem açıklaması				

Yevmiye Kaydı

- Bir yevmiye kaydında en az bir borçlu bir de alacaklı hesap bulunur.
- Birden fazla borçlu, birden fazla alacaklı hesap bulunması mümkündür.
- Bir kayıta borç tarafına kaydedilen tutar, alacak tarafına kaydedilen tutara eşit olmalıdır.

Örnek Y.1

- İşletme bankadaki hesabından 20.000 TL çekmiştir.

Yevmiye Kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	Kasadaki para			20.000 TL	
			Bankadaki Para		20.000 TL
	Hesaptan para çekme				

Örnek Y.2

- İşletme 20.000 TL kısa vadeli kredi çekmiştir.

Yevmiye Kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	Kasadaki para			20.000 TL	
			Kredi Borcu		20.000 TL
	Kredi alma				

Örnek Y.3

- Banka hesabına 5.000 TL yatırılmıştır.

Yevmiye Kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	Bankadaki Para			5.000 TL	
			Kasadaki Para		5.000 TL
	Para yatırma				

Örnek Y.4

- Kredi borcunun 5.000 TL'si ödenmiştir.

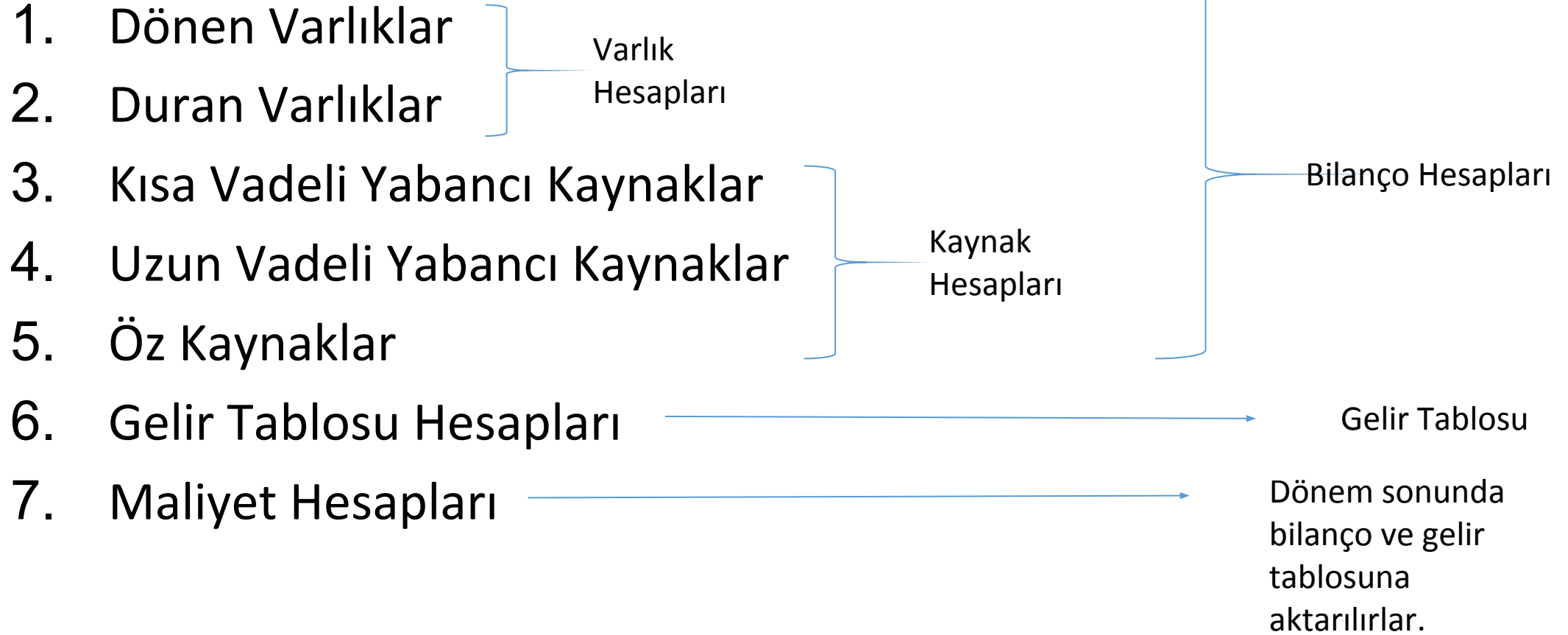
Yevmiye Kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	Kredi Borcu			5.000 TL	
			Kasadaki Para		5.000 TL
	Kredi ödeme				

Tekdüzen Hesap Planı

- İşletmelerin ortak bir formatta kayıtlarını gerçekleştirmeleri ve raporlamalarını yapmaları için oluşturulmuş standart hesap planıdır.
- Her hesabın bir adı ve kod numarası bulunmaktadır.
- Her hesabın işleyiş şekilleri ve kaydedilecek hususlar belirlenmiştir.

Tekdüzen Hesap Planı

1. Dönen Varlıklar

- Bir yıl içerisinde nakde çevrilecek veya tüketilecek varlıklardır.
- 10. Hazır Değerler
- 11. Menkul Kıymetler
- 12. Ticari Alacaklar
- 13. Diğer Alacaklar
- 15. Stoklar
- 17. Yıllara Yaygın İnşaat Onarım Maliyetleri
- 18. Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları
- 19. Diğer Dönen Varlıklar

10. Hazır Değerler

- Nakit veya nakit benzeri varlıklardır.
- İşletmenin istediği an ulaşabileceği nakit varlıkları temsil eder.

10. Hazır Değerler

- 100. Kasa
- 101. Alınan Çekler
- 102. Banka
- 103. Verilen Çekler (-)
- 108. Diğer Hazır Değerler

100. Kasa

- İşletmenin kasasında bulundurduğu yerli ve yabancı nakit paranın izlendiği hesaptır.
- Yabancı paralar TL cinsinden takip edilir.
- Günlük olarak kontrolü yapılır.

Örnek 100.1

- İşletme 20.000 TL'lik veresiye alacağını tahsil etmiştir.

Cevap 100.1

- Tahsilat kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	100. Kasa			20.000 TL	
			120. Alıcılar		20.000 TL
	Alacak tahsili				

Örnek 100.2

- 10.000 TL'lik veresiye borç ödenmiştir.

Cevap 100.2

- Ödeme kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	320. Satıcılar			10.000 TL	
			100. Kasa		10.000 TL
	Borç ödeme				

Mal veya hizmet satışı

- Satışlarda işletmeler satış gelirini ayrı bir hesapta, satış maliyetini ayrı bir hesapta gösterirler.
- Her mal satışı için kar/zarar hesaplanmaz, dönem sonunda satışlardan elde edilen kar/zarar, gelir tablosunda ortaya çıkar.
- İşletmeler bir malın veya hizmetin satışından elde ettikleri geliri 600. Yurt İçi Satışlar Hesabına kaydederler.
- Satışlarda ayrıca devlete ödemek üzere malı veya hizmeti satın alan kişiden Katma Değer Vergisi tahsilatı yapılır. Söz konusu KDV tutarı işletme tarafından devlete ödemek üzere tahsil edilir. Bu nedenle işletmeler satış yaptıkça devlete KDV borçları ortaya çıkar.

Mal veya hizmet Satışı

- Satışlarda devlet adına KDV tahsilatı yapan işletmeler, kendi yaptıkları mal veya hizmet alımlarında ise KDV ödemesi yapmaktadır. Söz konusu ödemeler de yine işletme adına malı satan işletmeye yapılmaktadır.
- Burada işletmelerin yaptıkları satışlarda devlete ödemek üzere tahsil ettikleri KDV, 391. Hesaplanan KDV hesabında, mal veya hizmet alışlarında yine devlete iletilmek üzere ödedikleri KDV ise 191. İndirilecek KDV hesabına kaydedilir.
- Her ay sonunda iki hesap arasındaki fark karşılaştırılır ve işletmenin ödemesi gereken KDV tutarı (varsa) tespit edilir.

Satış Kaydı

- Satışlarda alacaklı iki hesap değişmemektedir.
- Bunlar 600. Yurt içi Satışlar ve 391. Hesaplanan KDV hesabıdır.
- Borçlu hesap veya hesaplar ise işletmenin satışı yaptığı varlık türüne göre değişmektedir.

Satış Kaydı

- Satış kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	İlgili Varlık hesabı/hesapları			xxx	
			600. Yurt İçi Satışlar		xxx
			391. Hesaplanan KDV		xxx
	Mal satışı				

Örnek 100.3

- İşletme %18 KDV hariç 50.000 TL'lik mal satışını peşin olarak gerçekleştirmiştir.

Cevap 100.3

- Satış kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	100. Kasa			59.000 TL	
			600. Yurt İçi Satışlar		50.000 TL
			391. Hesaplanan KDV		9.000 TL
	Mal satışı				

Yabancı Paralı İşlemler

- İşletme kasasında yerli para bulundurduğu gibi yabancı para da bulundurma imkanına sahiptir.
- Bulundurulan yabancı paralar kasa hesabında TL karşılığı ile muhasebeleştirilmektedir.
- Yabancı paraların TL karşılıkları belirlenirken kullanılacak döviz kurları sürekli değişeceği için burada değerlemenin nasıl yapılacağı problemi ortaya çıkacaktır.
- Burada işletme bu değeri sürekli olarak güncel tutabileceği gibi (sürekli envanter), belirli aralıklarla (aralıklı envanter) da bu değeri güncelleyebilir.

Yabancı Paralı İşlemler

- Yabancı paralı işlemlerde çoğunluklu olarak yararlanıldığı için burada aralıklı envantere göre işlemler gerçekleştirilecektir.
- Yabancı paranın takibi ana hesaba bağlı alt hesaplarda gerçekleştirilir.
- İşletme bu hesapları kendi ihtiyacına bağlı olarak serbestçe oluşturma imkanına sahiptir.

100. Kasa

```
graph TD; A[100. Kasa] --- B[100.01 TL Kasası]; A --- C[100.02 $ Kasası]; A --- D[100.03 € Kasası];
```

100.01 TL
Kasası

100.02 \$
Kasası

100.03 €
Kasası

Örnek 100.4

- İşletme 10.000 \$ satın almış, karşılığında TL vermiştir. $1\$=6,90\text{TL}$

Cevap 100.4

- Satış kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	100. Kasa			69.000 TL	
	02. \$ Kasası				
			100. Kasa		69.000 TL
			01. TL Kasası		
	Döviz alışı				

Örnek 100.5

- İşletme kasasında bulunan 5.000 €'yu satmış, karşılığında TL almıştır.
1€=7,50TL

Cevap 100.5

- Satış kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	100. Kasa			37.500 TL	
	01. TL Kasası				
			100. Kasa		37.500 TL
			03. € Kasası		
	Döviz satışı				

Örnek 100.6

1. İşletme 50.000 \$ almıştır. $1\$=7\text{TL}$
2. Bir hafta sonra 10.000 \$ satmıştır. $1\$=7,20\text{TL}$
3. Bir hafta sonra 5.000 \$ satmıştır. $1\$=6,90\text{ TL}$
4. Dönem sonunda 35.000 \$ kalmıştır. $1\$=7,10\text{ TL'dir.}$

Cevap 100.6

- Döviz alış

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	100. Kasa			350.000 TL	
	02. \$ Kasası				
			100. Kasa		350.000 TL
			01. TL Kasası		
	Döviz alış				

Cevap 100.6

- Döviz satışı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	100. Kasa			72.000 TL	
	01. TL Kasası				
			100. Kasa		72.000 TL
			02. \$ Kasası		
	Döviz satışı				

Cevap 100.6

- Döviz satışı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	100. Kasa			34.500 TL	
	01. TL Kasası				
			100. Kasa		34.500 TL
			02. \$ Kasası		
	Döviz satışı				

Cevap 100.6

- Dönem sonu kaydı
- Yanda görüldüğü üzere dönemde yapılan alım-satımlar sonucunda hesabın kalanı 243.500 TL'dir.
- Fiili sayımda kasada 35.000 \$ bulunmakta olup dönem sonundaki kur üzerinden (1\$=7,10TL) kalan değeri 248.500 TL'dir.
- Hesap kalanı ile karşılaştırıldığında 5.000 TL'lik değer artışı olduğu görülmektedir.

Borç	100.02 \$ Kasası	Alacak
350.000 TL		72.000 TL
		34.500 TL
350.000 TL		106.500 TL
243.500 TL		

Cevap 100.6

- 5.000 TL'lik artışın düzeltilmesi için hesap kalanı üzerine eklenecek, diğer tarafta ise kar olarak kaydedilecektir.

Borç	100.02 \$ Kasası	Alacak
350.000 TL		72.000 TL
5.000 TL		34.500 TL
355.000 TL		106.500 TL
248.500 TL		

Cevap 100.6

- Dönem sonu değerleme kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	100. Kasa			5.000 TL	
	02. \$ Kasası				
			646. Kambiyo Karları		5.000 TL
	Değerleme kaydı				

Örnek 100.7

- Dönem sonunda işletmenin 100.03 € kasası hesabının borç kalanı 50.000 TL'dir. Yapılan sayımda kasada 6.000 € olduğu tespit edilmiştir. Dönem sonunda $1\text{€}=7,60\text{TL}$ 'dir.

Cevap 100.7

- Buna göre dönem sonundaki dövizin gerçek değeri:
- $6.000 \text{ €} \times 7,60 \text{ TL}$ üzerinden 45.600 TL olacaktır.
- Kasa hesabında görülen 50.000 TL ile karşılaştırıldığında 4.400 TL değer azalışı meydana geldiği görülmektedir.
- Buna göre dönem sonunda değerlendirme kaydı için hesap 4.400 TL azaltılacak buna karşılık bu tutar zarar olarak kaydedilecektir.

Cevap 100.7

- Değerleme kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	656. Kambiyo Zararları			4.400 TL	
			100. Kasa		4.400 TL
			03. € Kasası		
	Değerleme kaydı				

Kasa Hesabının Günlük Kontrolü (Envanteri)

- Her gün sonunda kasa hesabının borç kalanı ile kasada bulunan mevcut para sayılarak karılatırılır.
- İki arasında bir fark tespit edilmediğinde hesap doğruyu göstermektedir.
- Hesabın borç kalanına göre kasada fazla para çıktığında, kasa fazlası durumu
- Hesabın borç kalanına göre kasada eksik para çıktığında ise kasa noksanı durumu söz konusudur.
- İki durumda da öncelikle kasadaki fark geçici olarak düzeltilir, ardından farkın nedeni araştırılır. Nedeni bulunan fark ilgili hesaba aktarılır, nedeni bulunamadığında ise aradaki fark kar veya zarar olarak kaydedilir.

Örnek 100.8

- Gün sonunda işletmenin kasa hesabının borç kalanı 5.000 TL'dir. Yapılan sayımda kasada 4.000 TL olduğu tespit edilmiş, farkın nedeni aynı gün anlaşılammıştır. Bir hafta sonra kasadaki farkın daha önceden ödenmiş veresiye borcun kaydedilmemesinden kaynaklandığı anlaşılmıştır.

Cevap 100.8

- Geçici düzeltme

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	197. Sayım ve Tesellüm Noksanları (Geçici Hesap)			1.000 TL	
			100. Kasa		1.000 TL
	Geçici düzeltme				

Cevap 100.8

- Farkın nedeni bulunduğunda

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	320. Satıcılar			1.000 TL	
			197. Sayım ve Tesellüm		1.000 TL
			Noksanları		
	Farkın bulunması				

Cevap 100.8

- Farkın nedeni bulunamıyorsa bu durumda ilgili hesap yerine zarar hesabı kullanılacaktır.

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	659. Diğer Olağan Gider ve Zararlar			1.000 TL	
			197. Sayım ve Tesellüm Noksanları		1.000 TL
	Farkın bulunamaması				

Örnek 100.9

- Gün sonunda işletmenin kasa hesabının borç kalanı 20.000 TL'dir. Sayım sonucunda kasada 25.000 TL olduğu tespit edilmiş, farkın nedeni aynı gün anlaşılamamıştır. Bir hafta sonra kasadaki farkın, tahsil edilen veresiye alacağın kaydedilmemesinden kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Cevap 100.9

- Geçici düzeltme

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	100. Kasa			5.000 TL	
			397. Sayım ve Tesellüm		5.000 TL
			Fazlaları		
	Geçici düzeltme				

Cevap 100.9

- Farkın nedeni bulunduğunda

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	397. Sayım ve Tesellüm fazlaları			5.000 TL	
			120.Alicılar		5.000 TL
	Farkın bulunması				

Cevap 100.9

- Farkın nedeni bulunamasa, aradaki fark ilgili hesap yerine kar olarak kaydedilecekti.

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	397. Sayım ve Tesellüm fazlaları			5.000 TL	
			649. Diğer Olağan Gelir ve Karlar		5.000 TL
	Farkın bulunamaması				

101. Alınan Çekler

- İşletmenin elde bulundurduğu henüz tahsil edilmemiş çeklerdir.

Örnek 101.1

- 20.000 TL'lik veresiye alacağa karşılık çek alınmıştır.

Cevap 101.1

- Çek alımı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	101. Alınan Çekler			20.000 TL	
			120. Alıcılar		20.000 TL
	Alacak tahsili				

Cevap 101.1

- Çekin tahsili

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	100. Kasa			20.000 TL	
			101. Alınan Çekler		20.000 TL
	Çek tahsili				

Örnek 101.2

- %18 KDV hariç 30.000 TL'lik mal satılmış karşılığında çek alınmıştır.

Cevap 101.2

- Mal satışı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	101. Alınan Çekler			35.400 TL	
			600. Yurt içi Satışlar		30.000 TL
			391. Hesaplanan KDV		5.400 TL
	Mal satışı				

Örnek 101.3

- İşletme 40.000 TL'lik veresiye borcuna karşılık elinde bulundurduğu çeki ciro etmiştir.

Cevap 101.3

- Çek Ciro su

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	320. Satıcılar			40.000 TL	
			101. Alınan Çekler		40.000 TL
	Çek ciro su				

102. Banka Hesabı

- İşletmenin bankada bulunan paralarının izlendiği hesaptır.

Örnek 102.1

İşletme banka hesabına 20.000 TL yatırmıştır.

Cevap 102.1

- Para yatırma

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	102. Banka			20.000 TL	
			100. Kasa		20.000 TL
	Para yatırma				

Örnek 102.2

- Banka hesabından 10.000 TL çekilmiştir.

Cevap 102.2

- Para çekme

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	100. Kasa			10.000 TL	
			102. Banka		10.000 TL
	Para çekme				

Örnek 102.3

- 30.000 TL'lik veresiye alacak banka hesabımıza havale edilmiştir.

Cevap 102.3

- Havale gelmesi

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	102. Banka			30.000 TL	
			120. Alıcılar		30.000 TL
	Alacak tahsili				

Örnek 102.4

- 20.000 TL'lik veresiye borç banka hesabımızdan havale edilmiştir.

Cevap 102.4

- Havale yapılması

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	320. Satıcılar			20.000 TL	
			102. Banka		20.000 TL
	Borç ödeme				

Örnek 102.5

- %18 KDV hariç 20.000 TL'lik mal satılmış, bedeli banka hesabımıza havale edilmiştir.

Cevap 102.5

- Mal satışı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	102. Banka			23.600 TL	
			600. Yurt içi Satışlar		20.000 TL
			391. Hesaplanan KDV		3.600 TL
	Mal satışı				

Örnek 102.6

- Aylık %2 faiz karşılığı bir mevduat hesabı açtırılmış 100.000 TL yatırılmıştır.
- Hesap açma kaydını ve faiz kaydını yapınız.

Cevap 102.6

- Hesap açılışı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	102. Banka			100.000 TL	
			100. Kasa		100.000 TL
	Hesap açılışı				

Cevap 102.6

- Faiz tahakkuku

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	102. Banka			2.000 TL	
			642. Faiz Gelirleri		2.000 TL
	Faiz kaydı				

103. Verilen Çekler (-)

- İşletmenin düzenlemiş olduğu, henüz ödenmemiş çeklerdir.
- Verilen çekler hesabı pasif karakterli bir hesaptır.
- Burada yer almasının sebebi 102. Banka hesabını düzenlemektir.
- Verilen çeklerin bedeli işletmenin banka hesabından ödeneceği için bu hesap Hazır Değerler grubunun toplamından düşülür ve gerçek nakit miktarını gösterir.

Örnek 103.1

- İşletme 20.000 TL'lik veresiye borcuna karşılık çek düzenlemiştir.

Cevap 103.1

- Çekin düzenlenmesi

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	320. Satıcılar			20.000 TL	
			103. Verilen Çekler		20.000 TL
	Çek düzenlenmesi				

Cevap 103.1

- Çekin ödenmesi

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	103. Verilen Çekler			20.000 TL	
			102. Banka		20.000 TL
	Çekin ödenmesi				

108. Diğer Hazır Değerler

- Nakit benzeri diğer varlıklardır.
- Posta pulu
- Banka dışı kurumlar aracılığıyla işletmeye gönderilen havaleler
- Kredi kartına yapılan peşin satışlar

Örnek 108.1

- %18 KDV hariç 30.000 TL'lik mal satışı yapılmış bedeli müşterinin kredi kartından peşin çekilmiştir.

Cevap 108.1

- Mal satışı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	108. Diğer Hazır Değerler			35.400 TL	
			600. Yurt içi satışlar		30.000 TL
			391 Hes. KDV		5.400 TL
	Mal satışı				

Cevap 108.1

- Tahsilat kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	102. Banka			35.400 TL	
			108. Diğer Hazır		35.400 TL
			Değerler		
	Tahsilat kaydı				

11. Menkul Kıymetler

- İşletmenin kısa vadeli yatırım yaptığı ortaklık veya alacaklılık hakkı veren kıymetli varlıklardır.
- Nakde çevrilme kabiliyetleri yüksektir.
- 110. Hisse Senetleri
- 111. Kamu Kesim Tahvil Senet ve Bonoları
- 112. Özel Kesim Tahvil Senet ve Bonoları

110. Hisse Senetleri

- Hisse senedi ortaklık hakkı veren bir menkul kıymettir.
- Hisse senedine yatırım yapan bir yatırımcı, hisse senedini aldığı işletmenin ortağı olur. Kar/zarara ve yönetime katılma hakkı elde eder.
- Hisse senetleri borsada işlem gördüğü için kısa vadede alım satımında yatırımcılar kar elde edebilir.
- Bu hesapta raporlanan hisse senetleri alım-satımdan kar elde etmek için yatırım yapılanlardır.

Örnek 110.1

- İşletme kısa vadeli yatırım amacıyla 20.000 TL'lik hisse senedi satın almıştır. Bir hafta sonra hisse senetlerinin tamamını 23.000 TL'ye satmıştır. Alım ve satım kaydını yapınız.

Cevap 110.1

- Alış kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	110. Hisse Senetleri			20.000 TL	
			100. Kasa		20.000 TL
	Hisse senedi alımı				

Cevap 110.1

- Satış kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	100. Kasa			23.000 TL	
			110. Hisse Senetleri		20.000 TL
			645. Menkul Kıymet Satış Karları		3.000 TL
	Hisse senedi satışı				

Örnek 110.2

- Kısa vadeli yatırım amacıyla 40.000 TL'lik hisse senedi satın alınmıştır. Bir hafta sonra hisse senetlerinin tamamı 38.000 TL'ye satılmıştır. Alış ve satış kaydını yapınız.

Cevap 110.1

- Alış kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	110. Hisse Senetleri			40.000 TL	
			100. Kasa		40.000 TL
	Hisse senedi alımı				

Cevap 110.1

- Satış kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	100. Kasa			38.000 TL	
	655. Menkul Kıymet Satış Zararı			2.000 TL	
			110. Hisse Senetleri		40.000 TL
	Hisse senedi satışı				

111. Özel Kesim Tahvil Senet ve Bonoları

112. Kamu Kesim Tahvil Senet ve Bonoları

- Tahvil, bono ve senetler yatırımcısına alacaklılık hakkı veren menkul kıymet türleridir. Yatırımcı verdiği borca karşılık faiz geliri elde eder.
- Bu hesaplarda özel sektörün ve kamu sektörünün çıkarmış olduğu borçlanma senetlerine yapılan yatırımlar izlenir.

12. Ticari Alacaklar

- İşletmenin asıl işi kapsamında yapmış olduğu mal veya hizmet satışlarından ortaya çıkan alacaklardır.
- 120. Alıcılar
- 121. Alacak Senetleri
- 122. Alacak Senetleri Reeskontu (-)
- 126. Verilen Depozito ve Teminatlar
- 127. Diğer Ticari Alacaklar
- 128. Şüpheli Ticari Alacaklar
- 129. Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı (-)

120. Alıcılar

- Mal veya hizmet satışlarından ortaya çıkan veresiye alacaklardır.

Örnek 120.1

- İşletme %8 KDV hariç 40.000 TL'lik mal satışını veresiye olarak gerçekleştirmiştir. Bir hafta sonra alacağın yarısı tahsil edilmiştir.

Cevap 120.1

- Satış kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	120. Alıcılar			43.200 TL	
			600. Yurt İçi Satışlar		40.000 TL
			391. Hes. KDV		3.200 TL
	Satış kaydı				

Cevap 120.1

- Tahsilat kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	100. Kasa			21.600 TL	
			120. Alıcılar		21.600 TL
	Tahsilat kaydı				

120. Alıcılar

- İşletme gecikmiş alacaklarına gecikme faizi işletebilir.
- Gecikmiş alacakları faiziyle birlikte tahsil edebilir.

Örnek 120.2

- 24.000 TL'lik veresiye alacak vadesi 1 ay geçtiği için faiziyle birlikte 25.000 TL olarak tahsil edilmiştir.

Cevap 120.1

- Tahsilat kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	100. Kasa			25.000 TL	
			120. Alıcılar		24.000 TL
			642. Faiz Gelirleri		1.000 TL
	Tahsilat kaydı				

120. Alıcılar

- Satılan mallar iade edildiğinde, satış geliri satış iadesi hesabıyla düzeltilir. Satış karşılığında alınan varlık veya alacak ise azaltılır.

Örnek 120.3

- İşletme %8 KDV hariç 30.000 TL'lik mal satışı yapmıştır. Bir hafta sonra müşteri malın yarısını iade etmiştir. İade edilen kısmın bedeli müşterinin hesabından düşülmüştür. Satış ve iade kayıtlarını yapınız.

Cevap 120.3

- Satış kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	120. Alıcılar			32.400 TL	
			600. Yurt İçi Satışlar		30.000 TL
			391. Hes. KDV		2.400 TL
	Mal satışı				

Cevap 120.3

- İade kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	610. Satıştan İadeler			15.000 TL	
	191. İndirilecek KDV			1.200 TL	
			120. Alıcılar		16.200 TL
	Satış iadesi				

120. Alıcılar

- Vadeli bir satışta işletme peşin satış fiyatının üzerine vade farkı eklemektedir.
- Örneğin peşin satış fiyatı 100 TL olan bir malın 2 ay vadeli fiyatı farklı olacak, peşin satış fiyatının üzerine 2 aylık vade farkı eklenecektir.
- Vadeli satışların bu şekilde vade farkı içermesinin bir sonucu ödemenin erken yapılmasında ortaya çıkacaktır. Bir alacak vadesinden önce ödendiğinde işletmemiz bir miktar indirim yapacaktır.
- Yapılan indirim, alacak içerisinde KDV dahil olduğu için KDV dahil indirim olacaktır.

120. Alıcılar

- Örneğin %8 KDV hariç 1.000 TL'ye 2 ay vadeli olarak bir mal satışı gerçekleşmiş olsun. Bu satışta işletmenin toplam alacağı KDV dahil tutar 1080 TL olacaktır. Burada müşteri borcunun erken ödendiğinde, %10 indirim yapıldığını varsaydığımızda;
- $1.080 \times 0,10 = 108$ TL indirim yapılacak ve müşteriden 972 TL tahsilat yapılacaktır.
- 1.080 TL'lik alacakta %10 indirim yapılması diğer tarafta, bu alacağı oluşturan Satış Geliri ve Hesaplanan KDV'de de indirim yapıldığı anlamına gelecektir. Dolayısıyla işletme burada satış gelirini ve hesaplanan KDV'yi de %10 azaltmak durumunda kalacaktır.

Örnek 120.4

- İşletme %18 KDV hariç 50.000 TL'lik mal satışın 3 ay vadeli veresiye olarak gerçekleştirmiştir. 1 ay sonra müşteri borcunu kapatmak istemiş, işletme %10 indirim yaparak alacağını tahsil etmiştir.
- Satış ve tahsilat kaydını yapınız.

Cevap 120.4

- Satış kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	120. Alıcılar			59.000 TL	
			600. Yurt İçi Satışlar		50.000 TL
			391. Hes. KDV		9.000 TL
	Mal satışı				

Cevap 120.4

- Tahsilat kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	100. Kasa			53.100 TL	
	611. Satış İskontoları			5.000 TL	
	191. İndirilecek KDV			900 TL	
			120. Alıcılar		59.000 TL
	Tahsilat kaydı				

121. Alacak Senetleri

- Mal veya hizmet satışı karşılığında ortaya çıkan senetli alacaklardır.

Örnek 121.1

- %18 KDV hariç 20.000 TL'lik mal satışı gerçekleştirilmiş, karşılığında 2 ay vadeli alacak senedi alınmıştır.
- Satış ve tahsilat kayıtlarını yapınız.

Cevap 121.1

- Satış kaydı

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	121. Alacak Senetleri	23.600 TL	
		600. Yurt İçi Satışlar	20.000 TL
		391. Hes. KDV	3.600 TL
	Mal satışı		

Cevap 121.1

- Tahsilat kaydı

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	100. Kasa	23.600 TL	
		121. Alacak Senetleri	23.600 TL
	Tahsilat kaydı		

Örnek 121.2

- %18 KDV hariç 30.000 TL'lik mal satışı 4 ay vadeli senet karşılığı gerçekleştirilmiştir. Bir ay sonra müşteri borcunu ödemek istemiş, işletme %10 indirimle senedi tahsil etmiştir.
- Satış ve tahsilat kaydını yapınız.

Cevap 121.2

- Satış kaydı

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	121. Alacak Senetleri	35.400 TL	
		600. Yurt İçi Satışlar	30.000 TL
		391. Hes. KDV	5.400 TL
	Mal satışı		

Cevap 121.2

- Tahsilat kaydı

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	100. Kasa	31.860 TL	
	611. Satış İskontoları	3.000 TL	
	191. İnd. KDV	540 TL	
		121. Alacak Senetleri	35.400 TL
	Tahsilat kaydı		

Örnek 121.3

- 30.000 TL'lik veresiye borca karşılık işletme elindeki alacak senedini ciro etmiştir.
- Gerekli kaydı yapınız.

Cevap 121.3

- Ciro kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	320. Satıcılar			30.000 TL	
			121. Alacak Senetleri		30.000 TL
	Senet cirosu				

Örnek 121.4

- İşletme vadesi gelmiş 40.000 TL'lik alacak senedini müşterinin talebi üzerine 41.000 TL'lik 2 ay vadeli bir başka senetle değiştirmiştir.

Cevap 121.4

- Senet vadesinin uzatılması

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	121. Alacak Senetleri	41.000 TL	
		121. Alacak Senetleri	40.000 TL
		642. Faiz Gelirleri	1.000 TL
	Senet değişimi		

122. Alacak Senetleri Reeskontu (-)

- Ticari alacaklar belirli bir vadeye sahip olduklarından içerilerinde bir miktar vade farkı içermektedirler.
- Paranın zaman değeri kavramına bağlı olarak aylık %1 faizin uygulandığı bir ortamda bugünkü 100 TL, bir ay sonraki 101 TL'ye eşittir.
- Buna göre dönem sonunda bilançosunda 1 ay vadeli 101 TL alacağı bulunan bir işletme, alacağını bilanço gününde tahsil etmek istese eline geçecek miktar 100 TL olacaktır.
- Alacak senetleri reeskontu hesabı ticari alacakları bilanço günündeki değerine indirmek için kullanılan düzenleyici bir hesaptır.

122. Alacak Senetleri Reeskontu (-)

- Dönem sonunda 1 ay vadeli 101 TL'lik alacak işletmenin 121. Alacak Senetleri hesabında gösterilecektir.
- İçerisindeki vade farkı 1 TL düzenleyici hesap 122. Alacak Senetleri Reeskontu hesabına kaydedildiğinde söz konusu alacağın 12. Ticari Alacaklar grubuna etkisi 100 TL, yani bilanço günündeki değeri olacaktır.

122. Alacak Senetleri Reeskontu (-)

- 12. Ticari Alacaklar 100 TL
 - 121. Alacak Senetleri 101 TL
 - 122. Alacak Senetleri Reeskontu (-) (1 TL)

Reeskont Faizi Kaydı

- Reeskont Faiz kaydı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	657. Reeskont Faiz Giderleri			Xxx	
			122. Alacak Senetleri Reeskontu		Xxx
	Reeskont kaydı				

Reeskont Hesaplaması

- Reeskont hesaplamalarında basit iskonto formülünden yararlanılmaktadır.

- $$R = \frac{A \times N \times T}{36.500 + (N \times T)}$$

- R = Reeskont faizi, A= Alacak Tutarı, N= Vadeye Kalan gün sayısı,
- T= Faiz oranı

Örnek 122.1

- Bir işletmenin dönem sonunda ticari alacakları toplam 500.000 TL, ortalama vadesi 50 gündür. %10 faiz oranı üzerinden reeskont faizini hesaplayıp kaydediniz.

Cevap 122.1

- $R = \frac{A \times N \times T}{36.500 + (N \times T)}$

- $R = \frac{500.000 \times 50 \times 10}{36.500 + (50 \times 10)}$

- $R = 6.756 \text{ TL}$

Cevap 122.1

- Reeskont Faiz kaydı

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	657. Reeskont Faiz Giderleri	6.756 TL	
	122. Alacak Senetleri Reeskontu		6.756 TL
	Reeskont kaydı		

126. Verilen Depozito ve Teminatlar

- Kısa vadede geri alınmak üzere verilen depozito ve teminatlardır.

Örnek 126.1

- İşletme gireceği bir ihale için 50.000 TL nakit teminat vermiştir.
- İhaleyi kazanamadığı için bir hafta sonra teminatı geri almıştır.

Cevap 126.1

- Teminat verilmesi

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	126. Verilen Depozito ve Teminatlar	50.000 TL	
	100. Kasa		50.000 TL
	Teminat verilmesi		

Cevap 126.1

- Teminatın geri alınması

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	100. Kasa	50.000 TL	
			126. Verilen Depozito ve Teminatlar
			50.000 TL
	Teminatın geri alınması		

127. Diğer Ticari Alacaklar

- Mal veya hizmet satışından kaynaklanan fakat veresiye veya senetli alacakların kapsamına girmeyen alacaklardır.
- Örneğin, kredi kartına taksitli satışlar.

Örnek 127.1

- %18 KDV hariç 5.000 TL'lik mal satışı kredi kartına 10 taksitle gerçekleştirilmiştir.

Cevap 127.1

- Satış kaydı

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	127. Diğer Ticari Alacaklar	5.900 TL	
		600. Yurt İçi Satışlar	5.000 TL
		391. Hes. KDV	900 TL
	Mal satışı		

Cevap 127.1

- İlk taksitin tahsilatı

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	100. Kasa			590 TL	
			127. Diğer Ticari Alacaklar		590 TL
	Tahsilat kaydı				

128. Şüpheli Ticari Alacaklar

- Vadesi gelmiş ve resmi yollardan istenmiş olmasına rağmen tahsil edilememiş alacaklardır.
- Şüpheli alacağı işletmeler tahsil edebilirler. Bu durumda normal tahsilat kaydı yapılır.
- Tahsil edemeyebilirler. Bu durumda alacak kapatılır ve zarar olarak yazılır.
- Alacağın bir kısmını tahsil edebilir. Bu durumda tahsil edilen kısım kapatılır, kalan kısım tahsil edilemeyecekse zarar yazılır.

129. Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı (-)

- Şüpheli alacaklar için ayrılan karşılıkların izlendiği hesaptır.
- Düzenleyici bir hesaptır.
- Ticari alacakların bilançodaki etkisini azaltırlar.
- Şüpheli alacak hesabı tahsilatta veya tahsil edilemediğinde kapatıldığında, şüpheli alacak karşılığı hesabı da kapatılır.

Örnek 128.1

- 30.000 TL'lik veresiye alacak şüpheli duruma düşmüştür. Ertesi yıl alacağın tamamı tahsil edilmiştir.
- Gerekli kayıtları yapınız.

Cevap 128.1

- Şüpheli duruma düşme kaydı

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	128. Şüpheli Ticari Alacaklar	30.000 TL	
	120. Alıcılar		30.000 TL
	Aktarma kaydı		

Cevap 128.1

- Karşılık ayırma

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	654. Karşılık Giderleri	30.000 TL	
	129. Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı		30.000 TL
	Karşılık ayırma		

Cevap 128.1

- Tahsilat kaydı

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	100. Kasa	30.000 TL	
	128. Şüpheli Ticari		30.000 TL
	Alacaklar		
	Tahsilat kaydı		

Cevap 128.1

- Karşılık iptali

Sıra No		Tarih		Borç	Alacak
xx	129. Şüpheli Ticari			30.000 TL	
	Alacaklar Karşılığı				30.000 TL
			644. Konusu Kalmayan		
			Karşılıklar		
	Karşılık iptali				

Örnek 128.2

- 40.000 TL'lik senetli alacak şüpheli duruma düşmüştür. Ertesi yıl alacağın tahsil edilemeyeceği kesinleşmiştir.
- Gerekli kayıtları yapınız.

Cevap 128.2

- Şüpheli duruma düşme kaydı

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	128. Şüpheli Ticari Alacaklar	40.000 TL	
	121. Alacak Senetleri		40.000 TL
	Aktarma kaydı		

Cevap 128.2

- Karşılık ayırma

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	654. Karşılık Giderleri	40.000 TL	
	129. Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı		40.000 TL
	Karşılık ayırma		

Cevap 128.2

- Kapatma kaydı

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	659. Diğer Olağan Gider ve Zararlar	40.000 TL	
	128. Şüpheli Ticari Alacaklar		40.000 TL
	Kapatma kaydı		

Cevap 128.2

- Karşılık iptali

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	129. Şüpheli Ticari	40.000 TL	
	Alacaklar Karşılığı		
		644. Konusu Kalmayan	40.000 TL
		Karşılıklar	
	Karşılık iptali		

Örnek 128.3

- 50.000 TL'lik senetli alacak şüpheli duruma düşmüştür. Ertesi yıl alacağın yarısı tahsil edilmiş, yarısının tahsil edilemeyeceği kesinleşmiştir.

Cevap 128.3

- Şüpheli duruma düşme kaydı

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	128. Şüpheli Ticari Alacaklar	50.000 TL	
	121. Alacak Senetleri		50.000 TL
	Aktarma kaydı		

Cevap 128.3

- Karşılık ayırma

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	654. Karşılık Giderleri	50.000 TL	
	129. Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı		50.000 TL
	Karşılık ayırma		

Cevap 128.2

- Kapatma kaydı

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	659. Diğer Olağan Gider ve Zararlar 100. Kasa	25.000 TL 25.000 TL	
		128. Şüpheli Ticari Alacaklar	50.000 TL
	Kapatma kaydı		

Cevap 128.2

- Karşılık iptali

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	129. Şüpheli Ticari	50.000 TL	
	Alacaklar Karşılığı		
		644. Konusu Kalmayan	50.000 TL
		Karşılıklar	
	Karşılık iptali		

13. Diğer Alacaklar

- İşletmenin ticari olmayan faaliyetlerinden kaynaklanan diğer alacaklarıdır.

13. Diğer Alacaklar

- 131. Ortaklardan Alacaklar
- 132. İştiraklerden Alacaklar
- 133. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar
- 135. Personelden Alacaklar
- 136. Diğer Çeşitli Alacaklar

131. Ortaklardan Alacaklar

- İşletmenin ortaklarından olan alacaklarıdır.
- Ortaklar kısa vadeli nakit ihtiyaçları için işletmeden borç alabilir. Kişilik kavramı gereği işletmenin kişiliği ortaklardan ayrı tutulmakta, aralarındaki ilişkiler kaydedilmektedir.
- İşletme ortaklardan olan alacaklarına faiz yürütecektir.

Örnek 131.1

- İşletme ortaklarından Evren Ergün, nakit ihtiyacı nedeniyle işletmenin kasasından 20.000 TL almıştır. Bir ay sonra faiziyle birlikte 21.000 TL geri ödemiştir.

Cevap 131.1

- Borç verme

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	131. Ortaklardan Alacaklar	20.000 TL	
	100. Kasa		20.000 TL
	Ortağa borç verilmesi		

Cevap 131.1

- Alacak Tahsili

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	100. Kasa	21.000 TL	
			131. Ortaklardan Alacaklar
			642. Faiz Gelirleri
	Alacak tahsili		

132. İştiraklerden Alacaklar

133. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar

- İşletmenin ortak olduğu diğer işletmelerden olan alacaklarıdır.
- Yönetime sahip olabilecek kadar paya sahip olduğu işletmeler bağlı ortaklık, diğerleri iştirak olarak değerlendirilir.
- İşletme ortak olduğu işletmelere vereceği borçlar nedeniyle alacaklı duruma geçebilir.
- Ortak olduğu işletmelerden henüz tahsil etmediği karpayları da bu hesaplarda takip edilir.
- Nakit ihtiyacı nedeniyle borç verilmesi durumunda yapılacak kayıtlar ortaklardan alacaklar hesabıyla aynı olacaktır.

Örnek 132.1

- İşletmenin iştiraki konumunda bulunan şirket kar payı dağıtma kararı almış ve işletmenin payına 10.000 TL karpayı tahakkuk etmiştir.
- 15 gün sonra karpayı ödemesi gerçekleştirilmiştir.

Cevap 132.1

- Karpayı tahakkuku

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	132. İştiraklerden Alacaklar	10.000 TL	
	640. İştiraklerden Temettü gelirleri		10.000 TL
	Karpayı tahakkuku		

Cevap 132.1

- Tahsilat kaydı

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	100. Kasa	10.000 TL	
	132. İştiraklerden Alacaklar		10.000 TL
	Tahsilat kaydı		

135. Personelden Alacaklar

- İşletmenin personelinden olan alacaklarının izlendiği hesaptır.
- Personel kısa vadeli nakit ihtiyacı nedeniyle işletmeden borç alabilir.
- Personele emanet edilen varlıklarda eksiklik çıktığında işletme bunları personelden tahsil etme yolunu tercih edebilir.
- Personel borç aldığı anda, ortaklardan alacaklar hesabında yapılan kayıtlara benzer yol izlenir.

Örnek 135.1

- Gün sonunda kasa hesabının borç kalanı 5.000 TL'dir. Yapılan sayımda kasada 4.800 TL olduğu tespit edilmiş, farkın nedeni aynı gün anlaşılamamıştır.
- Bir ay sonra farkın nedeni bulunamadığı için sorumlu personelden tahsil edilmesine karar verilmiş, geçici hesap kapatılmıştır.

Cevap 135.1

- Geçici düzeltme

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	197. Sayım ve Tesellüm Noksanları	200 TL	
		100. Kasa	200 TL
	Geçici düzeltme		

Cevap 135.1

- Farkın kapatılması

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	135. Personelden Alacaklar	200 TL	
	197. Sayım ve Tesellüm Noksanları		200 TL
	Farkın kapatılması		

136. Diğer Çeşitli Alacaklar

- Diğer alacaklar grubundaki hesapların kapsamına girmeyen diğer ticari olmayan alacaklardır.

15. Stoklar

- İşletme faaliyetlerinde kullanılmak üzere veya satılmak üzere stoklarda bulundurulanan varlıklardır.
- 150. İlk Madde ve Malzeme
- 151. Yarı Mamul – Üretim
- 152. Mamuller
- 153. Ticari Mallar
- 157. Diğer Stoklar
- 158. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı
- 159. Verilen Sipariş Avansları

Gider, Zarar ve Maliyet Kavramları

- İşletme faaliyetlerinde kullanılmak üzere bir varlığın satın alınması, o faaliyet için yapılmış bir GİDER niteliği taşımaz.
- Gider, işletme faaliyetlerini gerçekleştirmek için yapılan harcama ve tüketim olarak ifade edilmektedir.
- Buna göre işletmede kullanılmak üzere alınan bir hammadde ve malzeme öncelikle stoklara kaydedilir. Söz konusu varlık tüketildiğinde ise tüketilen kısmı kadar gider ortaya çıkmış olur.

Gider, Zarar ve Maliyet Kavramları

- Zarar ise boşa giden fayda ve tüketim olarak ifade edilmektedir.
- Maliyet ise bir amaca ulaşmak için katlanılan fedakarlıkların parasal toplamıdır.
- Buna göre işletmede kullanılmak üzere 10.000 TL'lik kırtasiye malzemesi (A4 kağıdı) alındığında öncelikle yapılması gereken bu varlıkların stoklara kaydedilmesidir.
- Ardından bu varlıklar tüketildiğinde gider olarak kaydedilmesi gerekir. Örneğin kağıdın 2.000 TL'lik kısmı tüketildiğinde işletme açısından 2.000 TL'lik gider ortaya çıkmış olur.

Gider, Zarar ve Maliyet Kavramları

- Söz konusu kağıdın bir kısmı depoda ıslanıp kullanılamaz duruma geldiğinde, (Örneğin 500 TL'lik kısmı) bu sefer yine bir tüketim gerçekleşmiş olacak, fakat belirli bir amaca hizmet etmeyen, boşa giden bir tüketim meydana geldiğinden, işletme açısından zarar ortaya çıkacaktır.

Giderlerin Sınıflandırılması

- Tekdüzen hesap planında işletme faaliyetleriyle ilgili maliyetler 7 numaralı grupta yer alan maliyet hesaplarında izlenmektedir. Burada takip edilen giderler, dönem sonunda gelir tablosu ve bilançooya aktarılmaktadır.
- İşletmelerin 7 numaralı grupta kullanabileceği iki seçenek bulunmaktadır.
- Bunlar 7/A Fonksiyon Esaslı Sınıflama ve 7/B Çeşit Esaslı sınıflama
- Çoğunlukla 7/A seçeneği kullanıldığı için dersimizde bu seçenek esas alınacaktır.

7/A Fonksiyon Esaslı Sınıflama

- Bu seçenekte giderler işletme fonksiyonları esas alınarak sınıflandırılmıştır.
- Herhangi bir harcama ve tüketim hangi işletme fonksiyonunu gerçekleştirmek üzere yapıldığına dikkat edilerek kaydedilmektedir.

7/A Fonksiyon Esaslı Sınıflama

Fonksiyon	İlgili 7/A Hesabı	Aktarılabacağı Hesap
Üretim (Mamül)	710. Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri	Üretimi Tamamlanan 152. Mamuller, satılanlar 620. Satılan Mamul Maliyeti Üretimi Tamamlanmayanlar 151.Yarı Mamul Üretim
	720. Direkt İşçilik Giderleri	
	730. Genel Üretim Giderleri	
Üretim (Hizmet)	740. Hizmet Üretim Maliyeti	622. Satılan Hizmet Maliyeti
Araştırma Geliştirme	750. Ar-Ge Giderleri	630. Arge Giderleri
Pazarlama-Satış	760. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri	631. Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri
Yönetim	770. Genel Yönetim Giderleri	632. Genel Yönetim Giderleri
Finansman	780. Finansman Giderleri	660. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri
		661. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri

Stokların Takibi

- İşletmeler stoklarını sürekli envanter veya aralıklı envanter yöntemlerine göre takip edebilirler.
- Sürekli envanter yönteminde satılan/tüketilen stoklar anında stoklardan düşülür, ilgili gider veya maliyet hesabına aktarılır.
- Aralıklı envanter yönteminde satılan/tüketilen stoklar belirli dönemlerin sonunda stoklardan düşülür, ilgili gider ve maliyet hesaplarına aktarılır.

Stokların Değerlemesi

- İşletmeler farklı tarihlerde farklı fiyatlar üzerinden yine farklı miktarlarda stok edineceklerdir.
- Sürekli veya aralıklı envanter yönteminde bu stoklar tüketildiğinde veya satıldığında bunların değerinin belirlenmesi gerekecektir.

Stokların Değerlemesi

- Örneğin bir işletme belirli bir malzemeyi:
- 1 Temmuz'da 100 tane, tanesi 15 TL,
- 10 Temmuzda 50 tane, tanesi 16 TL,
- 20 Temmuzda 50 tane, tanesi 17 TL' den almış olsun.

- 25 Temmuzda ise 100 tane malzeme tüketilmiş olsun. Bu durumda işletme tüketilen malzemenin değerini tespit etmek için bir prensibi esas almak durumunda kalacaktır.

Stok Değerleme Yöntemleri

- İşletmelerin kullanabileceği 3 farklı stok değerlendirme yöntemi bulunmaktadır.
- 1. İlk Giren İlk Çıkar Yöntemi (FIFO)
- 2. Ağırlıklı Ortalama Maliyet Yöntemi
- 3. Gerçek Maliyet Yöntemi

İlk Giren İlk Çıkar Yöntemi

- Stoklardaki çıkışın, ilk satın alınmış partiden başlayarak gerçekleştiği varsayımına dayanır.
- Maliyet tespit edilirken öncelikle ilk satın alınan ürün partisinin miktar ve birim fiyatı dikkate alınır. İlk parti bittiğinde bir sonraki partiden devam edilir.

İlk Giren İlk Çıkar Yöntemi

- Örneğin bir işletme belirli bir malzemeyi:
- 1 Temmuz'da 100 tane, tanesi 15 TL,
- 10 Temmuzda 50 tane, tanesi 16 TL,
- 20 Temmuzda 50 tane, tanesi 17 TL' den almış olsun.

- Örneğimize göre 25 Temmuzda 100 adet tüketim gerçekleştiğinde maliyeti ilk parti esas alınarak belirlenecek ve
- $100 \text{ adet} \times 15 \text{ TL} = 1.500 \text{ TL}$ olacaktır.
- Böylece ilk parti bitecek, bir sonraki tüketim 10 Temmuzdaki partiden devam edecektir.

Ağırlıklı Ortalama Maliyet Yöntemi

- Satın alınan stokların ağırlıklı ortalama birim maliyetleri hesaplanarak, tüketim/satılan ve dönem sonu stokların maliyeti belirlenir.
- Ağırlıklı ortalama birim maliyet, Toplam Alış Tutarının, toplam alış miktarına bölünmesiyle elde edilir.
- Ağırlıklı ortalama birim maliyet=Toplam alış tutarı/toplam alış miktarı
- Sürekli envanter yönteminde her alış işlemi gerçekleştiğinde yeni ağırlıklı ortalama birim maliyet hesaplanarak, hareketli ağırlıklı ortalama maliyet yöntemi uygulanır.
- Aralıklı envanter yönteminde dönemsel tek bir ağırlıklı ortalama maliyet hesaplaması yapılır.

Ağırlıklı Ortalama Birim Maliyet Yöntemi

- Örneğin bir işletme belirli bir malzemeyi:
- 1 Temmuz'da 100 tane, tanesi 15 TL,
- 10 Temmuzda 50 tane, tanesi 16 TL,
- 20 Temmuzda 50 tane, tanesi 17 TL' den almış olsun.

- Örneğinde toplam alış tutarı
- $(100 \text{ adet} \times 15 \text{ TL}) + (50 \text{ adet} \times 16 \text{ TL}) + (50 \text{ adet} \times 17 \text{ TL}) = 3.150 \text{ TL'lik}$ alış gerçekleştirilmiştir.
- Toplam alış miktarı ise $100 \text{ tane} + 50 \text{ tane} + 50 \text{ tane} = 200 \text{ adet}$ toplam

Ağırlıklı Ortalama Birim Maliyet Yöntemi

- Örneğinde toplam alış tutarı
- $(100 \text{ adet} \times 15 \text{ TL}) + (50 \text{ adet} \times 16 \text{ TL}) + (50 \text{ adet} \times 17 \text{ TL}) = 3.150 \text{ TL'lik}$ alış gerçekleştirilmiştir.
- Toplam alış miktarı ise $100 \text{ tane} + 50 \text{ tane} + 50 \text{ tane} = 200 \text{ adet}$ toplam
- Buna göre toplam 3.150 TL'ye 200 adet alış gerçekleştirilmiş, ortalama ağırlıklı ortalama birim maliyet $3.150 \text{ TL} / 200 \text{ adet} = 15,75 \text{ TL}$ olarak gerçekleşmiştir.
- 20 temmuzda tüketilen 100 adet in maliyeti hesaplanan ağırlıklı ortalama birim maliyet üzerinden hesaplanacak ve
- $100 \text{ adet} \times 15,75 \text{ TL} = 1.575 \text{ TL}$ olacaktır.

Gerçek Maliyet Yöntemi

- İlk giren ilk çıkar yöntemi ve ağırlıklı ortalama birim maliyet yöntemeler varsayımlara dayanan yöntemlerdir.
- Gerçek maliyet ise tüketilen veya satılan varlığın gerçek maliyeti üzerinden değerlendirilmesini esas alır.
- Bir işletmenin bu yöntemi uygulayabilmesi için farklı birim fiyatlara sahip stokları farklı olarak depolaması gerekecektir.
- Ürün çeşidi fazla olan işletmelerin uygulaması çok zor olan fakat en doğru stok değerlemesinin yapıldığı yöntemdir.

Örnek 15.1

- Aralıklı envanter uygulayan bir işletmenin temmuz ayında X malına ait alış hareketleri şu şekildedir:
- 1 Temmuz : 1.000 adet x 10 TL = 10.000 TL
- 5 Temmuz : 500 adet x 11 TL = 5.500 TL
- 17 Temmuz: 2.000 adet x 12 TL = 24.000 TL
- 20 Temmuz: 700 adet x 13 TL = 9.100 TL
- Toplam: 4.200 adet 48.600 TL
- Dönem sonu kalan 1.500 adet. Tüketilen malzemenin ve dönem sonunda stoklarda kalan malzemenin değerini ilk giren ilk çıkar ve ağırlıklı ortalama maliyet yöntemlerine göre hesaplayınız.

Cevap 15.1

- İşletmenin toplam alış miktarı 4.200 adettir. Dönem sonunda kalan stok miktarının 1.500 adet olduğu dikkate alındığında, tüketim miktarının 2.700 adet ($4.200 - 1.500$) olduğu tespit edilecektir.
- Yöntemlere göre tüketimin değeri belirlenirken 2.700 adet esas alınacaktır.

Cevap 15.1

- İlk giren ilk çıkar yönteminde tüketilen 2.700 adet in değeri ilk satın alınan partiden başlayarak belirlenecektir.
- 1 Temmuz : 1.000 adet x 10 TL = 10.000 TL
- 5 Temmuz : 500 adet x 11 TL = 5.500 TL
- 17 Temmuz: 2.000 adet x 12 TL = 24.000 TL
- 20 Temmuz: 700 adet x 13 TL = 9.100 TL
- Toplam: 4.200 adet 48.600 TL

- Buna göre ilk partinin tamamı 1.000 adet x10 TL, ikinci partinin tamamı 500 adet x 11 TL, üçüncü partinin ise 1.200 adedi x 12 TL'den alınarak tüketimin maliyeti 29.900 TL belirlenecektir.
- Üçüncü partiden geriye 800 adet, son partinin ise tamamı 700 adet kalacak, dönem sonu stokları 1.500 adedin değeri bu birim maliyetlere göre belirlenecektir.
- $(800 \text{ adet} \times 12 \text{ TL}) + (700 \text{ adet} \times 13 \text{ TL}) = 18.700 \text{ TL}$ dönem sonu stok maliyeti

Cevap 15.1

- Ağırlıklı Ortalama Birim Maliyet Yönteminde:
- Toplam alış tutarı (48.600 TL) / Toplam Alış Miktarı (4.200 adet) formülünden:
- Ağırlıklı ortalama birim maliyet 11,57 TL olarak belirlenecektir.
- Buna göre tüketilen 2.700 adedin maliyeti 11,57 TL üzerinden belirlenecek ve;
- $11,57 \text{ TL} \times 2.700 \text{ adet} = 31.329 \text{ TL}$ olacaktır.

Aralıklı Envanter Yöntemi

- Aralıklı envanter yönteminde tüketilen/satılan stokların maliyeti aşağıdaki mantıkla belirlenmektedir.

A. Dönem Başı Stok

B. Dönem İçi Net Alış ($i - (ii + iii)$)

i. Dönem İçi Alış

ii. Alış İadeleri (-)

iii. Alış İskontoları (-)

C. Tüketilebilir/Satılabilir Stok ($A + B$)

D. Dönem Sonu Stok (-)

E. Tüketilen/Satılan Stok Maliyeti ($C - D$)

Örnek 15.2

- Bir işletmede dönem başında 2.000 TL'lik temizlik malzemesi bulunmaktadır. Dönem içerisinde 50.000 TL'lik temizlik malzemesi alınmış, 500 TL'si iade edilmiş, satıcılar 1.000 TL iskonto yapmıştır. Dönem sonunda yapılan sayımda stoklarda 6.000 TL'lik malzeme kaldığı tespit edilmiştir.
- Tüketimi hesaplayınız.

Cevap 15.2

- A. Dönem Başı Stok 2.000 TL
- B. Dönem İçi Net Alış (i-(ii+iii)) 48.500 TL
- i. Dönem İçi Alış 50.000 TL
- ii. Alış İadeleri (-) (500 TL)
- iii. Alış İskontoları (-) (1.000 TL)
- C. Tüketilebilir/Satılabilir Stok (A+B) 50.500 TL
- D. Dönem Sonu Stok (-) (6.000 TL)
- E. Tüketilen/Satılan Stok Maliyeti (C-D) 44.500 TL

150. İlk Madde ve Malzeme

- Üretimde veya işletme faaliyetlerinde kullanılacak her türlü ilk madde ve malzemenin izlendiği hesaptır.
- Tüketilen malzemeler sürekli veya aralıklı envanter yöntemlerine göre stoktan düşülür.
- Stok değerlemesi ilk giren ilk çıkar, ağırlıklı ortalama maliyet veya gerçek maliyet yöntemlerine göre yapılır.

Örnek 150.1

- İşletmede kullanılmak üzere %8 KDV hariç 30.000 TL'lik kırtasiye malzemesi alınmıştır. Aynı gün 2.000 TL'lik malzeme genel müdürlükte tüketilmiştir. Satın alma ve tüketimi sürekli envantere göre kaydediniz.

Cevap 150.1

- Satın alma

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	150. İlk Madde ve Malzeme	30.000 TL	
	191. İndirilecek KDV	2.400 TL	
	100. Kasa		32.400 TL
	Malzeme alımı		

Cevap 150.1

- Malzeme tüketimi

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	770. Genel Yönetim Giderleri	2.000 TL	
	150. İlk Madde ve Malzeme		2.000 TL
	Malzeme tüketimi		

Örnek 150.2

- Bir işletmenin dönem başında 5.000 TL'lik kırtasiye malzemesi bulunmaktadır. Dönem içerisinde 30.000 TL'lik malzeme alınmış, 1.000 TL'si iade edilmiş, satıcılar 500 TL iskonto yapmıştır. Dönem sonunda yapılan sayımda 6.000 TL'lik kırtasiye malzemesi kaldığı, tüketimin satış mağazalarında gerçekleştiği tespit edilmiştir. Tüketimi hesaplayıp kaydediniz.

Cevap 150.2

- A. Dönem Başı Stok 5.000 TL
- B. Dönem İçi Net Alış (i-(ii+iii)) 28.500 TL
- i. Dönem İçi Alış 30.000 TL
- ii. Alış İadeleri (-) (1.000 TL)
- iii. Alış İskontoları (-) (500 TL)
- C. Tüketilebilir/Satılabilir Stok (A+B) 33.500 TL
- D. Dönem Sonu Stok (-) (6.000 TL)
- E. Tüketilen/Satılan Stok Maliyeti (C-D) 27.500 TL

Cevap 150.2

- Malzeme tüketimi

Sıra No	Tarih	Borç	Alacak
xx	770. Genel Yönetim Giderleri	27.500 TL	
	150. İlk Madde ve Malzeme		27.500 TL
	Malzeme tüketimi		

151. Yarı Mamul - Üretim

- Üretimi henüz tamamlanmamış mamullerin maliyetlerinin izlendiği hesaptır.

152. Mamuller

- İşletmede üretilen mamullerin izlendiği hesaptır.

153. Ticari Mallar

- İşletmenin asıl faaliyet konusu kapsamında satış amacıyla elinde bulundurduğu varlıklardır.
- Sürekli veya aralıklı envanter yöntemine göre takip edilir.
- Stok değerlemesi ilk giren ilk çıkar yöntemi, ağırlıklı ortama maliyet yöntemi, gerçek maliyet yöntemlerine göre yapılır.

Örnek 153.1

- %18 KDV hariç 20.000 TL'lik ticari mal veresiye olarak satın alınmış, bir hafta sonra yarısı iade edilmiş, bedeli hesabımızdan düşülmüştür.
- Alış ve iade kayıtlarını yapınız.

Cevap 153.1

- Mal alışı

153. Ticari Mallar		20.000 TL	
191. İndirilecek KDV		3.600 TL	
	320. Satıcılar		23.600 TL
Mal alışı			

Cevap 153.1

- Alış iadesi

320. Satıcılar		11.800 TL	
	153. Ticari Mallar 191. İndirilecek KDV		10.000 TL 1.800 TL
Alış iadesi			

Örnek 153.2

- %18 KDV hariç 50.000 TL'lik mal alışı 3 ay vadeli veresiye olarak gerçekleştirilmiştir. Bir ay sonra işletme borcunu kapatmak istemiş, satıcı %10 indirim yapmış ve borç kapatılmıştır.

Cevap 153.2

- Mal alışı

153. Ticari Mallar		50.000 TL	
191. İndirilecek KDV		9.000 TL	
	320. Satıcılar		59.000 TL
Mal alışı			

Cevap 153.2

- Ödeme kaydı

320. Satıcılar		59.000 TL	
	153. Ticari Mallar 191. İndirilecek KDV 100. Kasa		5.000 TL 900 TL 53.100 TL
Ödeme kaydı			

Mal Satışı

- Ticari mal satışlarında işletmenin stoklarında azalış meydana gelmektedir.
- Meydana gelen azalış işletmenin uyguladığı envanter yöntemine göre kaydedilmektedir.
- Aralıklı envanter yönteminde satışlardan sonra, stoktaki azalış kaydedilmez, satış maliyetinin hesaplanması ve kaydedilmesi dönem sonuna bırakılır.
- Sürekli envanter yönteminde ise satış gerçekleştikten hemen sonra satılan ticari mal maliyeti kaydedilip, ticari mallar stoklardan düşülür.

Örnek 153.3

- Sürekli envanter yöntemini uygulayan bir işletme 5.000 TL'lik ticari malı, %18 KDV hariç 6.000 TL'ye veresiye olarak satmıştır.
- Satış gelirini ve satış maliyetini kaydediniz.

Cevap 153.3

- Mal satışı

120. Alıcılar		7.080 TL	
	600. Yurt İçi Satışlar		6.000 TL
	391. Hesaplanan KDV		1.080 TL
Mal satışı			

Cevap 153.3

- Satış Maliyeti

621. Satılan Ticari Mallar Maliyeti		5.000 TL	
	153. Ticari Mallar		5.000 TL
Satış maliyeti			

Örnek 153.4

- 20.000 TL'lik ticari mal %18 KDV hariç 50.000 TL'ye satılmıştır. Bir hafta sonra müşteri malın yarısını iade etmiş, bedeli hesabından düşülmüştür.
- Sürekli envantere göre satış ve iade kayıtlarını yapınız.

Cevap 153.4

- Mal satışı

120. Alıcılar		59.000 TL	
	600. Yurt İçi Satışlar 391. Hesaplanan KDV		50.000 TL 9.000 TL
Mal satışı			

Cevap 153.4

- Satış Maliyeti

621. Satılan Ticari Mallar Maliyeti		20.000 TL	
	153. Ticari Mallar		20.000 TL
Satış maliyeti			

Cevap 153.4

- Satış iadesi

610. Satıştan İadeler		25.000 TL	
191. İndirilecek KDV		4.500 TL	
	120. Alıcılar		29.500 TL
Satış iadesi			

Cevap 153.4

- Satış Maliyeti

153. Ticari mallar		10.000 TL	
	621. Satılan Ticari Mallar Maliyeti		10.000 TL
Satış maliyeti			

Örnek 153.5

- Bir işletmede dönem başında 40.000 TL'lik ticari mal bulunmaktadır. Dönem içerisinde 700.000 TL'lik mal alınmış, 10.000 TL'si iade edilmiş, satıcılar işletmeye 50.000 TL iskonto yapmıştır. Dönem sonunda yapılan sayımda stoklarda 100.000 TL'lik ticari mal kaldığı tespit edilmiştir. Satılan ticari mal maliyetini hesaplayıp kaydediniz.

Cevap 153.5

- A. Dönem Başı Stok 40.000 TL
- B. Dönem İçi Net Alış (i-(ii+iii)) 640.000 TL
- i. Dönem İçi Alış 700.000 TL
- ii. Alış İadeleri (-) (10.000 TL)
- iii. Alış İskontoları (-) (50.000 TL)
- C. Tüketilebilir/Satılabilir Stok (A+B) 680.000 TL
- D. Dönem Sonu Stok (-) (100.000 TL)
- E. Tüketilen/Satılan Stok Maliyeti (C-D) 580.000 TL

Cevap 153.5

- Satış Maliyeti

621. Satılan Ticari Mallar Maliyeti		580.000 TL	
	153. Ticari Mallar		580.000 TL
Satış maliyeti			

157. Diğer Stoklar

- Değeri düşen stoklar, yan mamuller, hatalı mamuller gibi diğer stoklardır.
- Belirli bir satış değerine sahiptirler.

158. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)

- Stoklarda meydana gelen değer düşüklükleri için kullanılan düzenleyici hesaptır.

Stoklarda Değer Düşüklüğü

- Stoklarda meydana gelen değer düşüklükleri ikiye ayrılmaktadır.
- Kesin değer düşüklüğü: Meydana gelen değer düşüklüğü doğrudan zarar olarak kaydedilip, ilgili stok değeri düşürülür.
- Kesin olmayan değer düşüklüğü: Meydana gelen değer düşüklüğü kadar karşılık ayrılır. İlgili stok değeri doğrudan düşürülmez.

Örnek 157.1

- 50.000 TL'lik ticari malda 20.000 TL kesin değer düşüklüğü tespit edilmiştir. Bir ay sonra ticari malın tamamı %8 KDV hariç 30.000 TL'ye peşin satılmıştır.

Cevap 157.1

- Değeri Düşen Malın Aktarılması

157. Diğer Stoklar		30.000 TL	
659. Diğer Olağan Gider ve Zararlar		20.000 TL	
	153. Ticari Mallar		50.000 TL
Aktarma kaydı			

Cevap 157.1

- Satış Kaydı

100. Kasa		32.400 TL	
	600. Yurtiçi Satışlar 391. Hes. KDV		30.000 TL 2.400 TL
Satış kaydı			

Cevap 157.1

- Satış Maliyeti

621. Satılan Ticari Mallar Maliyeti		30.000 TL	
	157. Diğer Stoklar		30.000 TL
Satış maliyeti			

Örnek 157.2

- 100.000 TL'lik ticari malda 30.000 TL'lik kesin olmayan değer düşüklüğü tespit edilmiştir. İki ay sonra malın tamamı %18 KDV hariç 50.000 TL'ye satılmıştır.

Cevap 157.2

- Değeri Düşen Malın Aktarılması

157. Diğer Stoklar		100.000 TL	
	153. Ticari Mallar		100.000 TL
Aktarma kaydı			

Cevap 157.2

- Karşılık ayırma

654. Karşılık Giderleri		30.000 TL	
	158. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı		30.000 TL
Karşılık ayırma			

Cevap 157.2

- Satış Kaydı

100. Kasa		59.000 TL	
	600. Yurtiçi Satışlar 391. Hes. KDV		50.000 TL 9.000 TL
Satış kaydı			

Cevap 157.2

- Satış Maliyeti

621. Satılan Ticari Mallar Maliyeti		100.000 TL	
	157. Diğer Stoklar		100.000 TL
Satış maliyeti			

Cevap 157.2

- Karşılık iptali

158. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı		30.000 TL	
	644. Konusu Kalmayan Karşılıklar		30.000 TL
Karşılık iptali			

159. Verilen Sipariş Avansları

- Herhangi bir stok (hammadde, malzeme, ticari mal vb.) satın almak için verilen avanslardır.
- Satın alma gerçekleştiğinde avans kapatılır.

Örnek 159.1

- Bir ticari malı satın almak için 30.000 TL avans verilmiştir. Bir hafta sonra %8 KDV hariç 50.000 TL'lik mal alınmış, kalan kısmı nakit olarak ödenmiştir.

Cevap 159.1

- Avans verilmesi

159. Verilen Avanslar		30.000 TL	
	100. Kasa		30.000 TL
Avans verilmesi			

Cevap 159.1

- Malın alınması

153. Ticari Mallar 191. İndirilecek KDV		50.000 TL 4.000 TL	
	100. Kasa 159. Verilen Sipariş Avansları		24.000 TL 30.000 TL
Mal alışı			

17. Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri

- Taahhüt işi yapan inşaat işletmelerinin birden fazla yılı ilgilendiren inşaat işlerinin maliyetlerinin izlendiği hesap grubudur.

18. Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları

- Gelir ve giderlerin ait oldukları dönemde kaydedilebilmesi için kullanılan dönem ayırıcı hesaplardır.
- 180. Gelecek Aylara Ait Giderler
- 181. Gelir Tahakkukları

180. Gelecek Aylara Ait Giderler

- Peşin ödenmiş giderlerdir.
- İşletmenin içinde bulunduğu dönemde ödemesini yapmış olduğu fakat gelecek hesap döneminde kısa vadede yararlanılacak giderlerdir.

Örnek 180.1

- 1 Ağustos 2020 tarihinde işletme bir satış mağazası kiralamış ve bir yıllık kira 120.000 TL'yi peşin ödemiştir.
- 2020 ve 2021 kayıtlarını yapınız.

Cevap 180.1

- İşletmenin satış mağazasının kirası $120.000 \text{ TL}/12 \text{ ay} = 10.000 \text{ TL/aylık}$
- 2020 yılı için satış mağazasından ağustos ayından itibaren 5 ay, 2021 yılı içinde 7 ay yararlanılmıştır.
- Buna göre:
- 2020 yılı 5 ay x 10.000 TL = 50.000 TL kira gideri
- 2021 yılı 7 ay x 10.000 TL = 70.000 TL kira gideri

Cevap 180.1

- 2020 yılının 50.000 TL kira gideri 760. Pazarlama Satış Dağıtım giderlerinde muhasebeleştirilecek
- 2021 yılı 70.000 TL kira gideri ise 180. Gelecek Aylara Ait Giderler hesabında muhasebeleştirilecektir. 2021 yılına geçildiğinde ise ilgili dönemin Pazarlama giderlerine aktarılacaktır.

Cevap 180.1

- Ödeme kaydı

760. Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri		50.000 TL	
180. Gelecek Aylara Ait Giderler		70.000 TL	
	100. Kasa		120.000 TL
Kira ödemesi			

Cevap 180.1

- Aktarma kaydı

760. Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri		70.000 TL	
	180. Gelecek Aylara Ait Giderler		70.000 TL
Kira ödemesi			

181. Gelir Tahakkukları

- İçinde bulunulan dönemde işletmenin hak etmiş olduğu fakat bir yıl içinde tahsil edeceği gelirlerdir.

Örnek 181.1

- 1 Aralık 2019 tarihinde işletme kullanmadığı bir depoyu aylık 5.000 TL'den kiraya vermiştir. İlk 3 ayın kirası 28 Şubat 2020'de tahsil edilecektir.

Cevap 181.1

- 2019 sonu itibariyle işletmenin 1 aylık kira geliri ortaya çıkmış olacaktır.
- Buna karşılık ilgili gelir 2020 yılında şubat ayı sonunda yani iki ay sonra tahsil edilecektir.

Cevap 181.1

- Kira geliri – 31/12/2019 kaydı

181. Gelir Tahakkukları		5.000 TL	
	649. Diğer Olağan Gelir ve Karlar		5.000 TL
Kira geliri			

Cevap 181.1

- Kira geliri 28/2/2020 kaydı

100. Kasa		15.000 TL	
	649. Diğer Olağan Gelir ve Karlar		10.000 TL
	181. Gelir Tahakkukları		5.000 TL
Kira geliri			

19. Diğer Dönen Varlıklar

- 190. Devreden KDV
- 191. İndirilecek KDV
- 193. Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar
- 195. İş Avansları
- 196. Personel Avansları
- 197. Sayım ve Tesellüm Noksanları

KDV Hesapları

- Her ay sonunda işletmeler KDV hesaplarını karşılaştırmaktadırlar.
- 391. Hesaplanan KDV hesabı işletmenin mal satışlarında devlete ödemek üzere tahsil ettiği KDV'leri göstermektedir.
- 191. İndirilecek KDV hesabı ise işletmenin gerçekleştirdiği mal veya hizmet alışlarında ödediği KDV'leri göstermektedir.
- Her ay sonunda işletme ödemesi gereken KDV'den (Hesaplanan KDV), indirilecek KDV'yi düşer ve kalan tutar kadar KDV borcu ortaya çıkar.

KDV Hesapları

- İndirilecek KDV'nin tamamı indirilemediği durumda ise artan tutar bir sonraki aya devretmektedir.
- Buna göre:
 - 391. Hesaplanan KDV, 191. İndirilecek KDV'den fazla olduğunda aradaki fark 360. Ödenecek Vergi ve Fonlar hesabında ödenecek KDV olarak gösterilir.
 - 191. İndirilecek KDV, 391. Hesaplanan KDV hesabından fazla olduğunda aradaki fark 190. Devreden KDV hesabında gösterilir.

KDV hesapları

- Her ay sonunda KDV hesapları kapatılarak aradaki fark ilgili hesaplara aktarılır.
- 191. İndirilecek KDV hesabı aktif karakterli hesap olduğu için borç kalanı verecek ve kapatılması için alacak tarafına, 391. Hesaplanan kdv hesabı pasif karakterli hesap olduğu için alacak kalanı verecek ve kapatılması için borç tarafına kayıt yapılacaktır.

Örnek 190.1

- Temmuz ayı sonunda işletmenin 391. Hesaplanan KDV'si 50.000 TL, 191. İndirilecek KDV'si 60.000 TL'dir. Temmuz ayı kdv kayıtlarını yapınız.

Cevap 190.1

- KDV kaydı

391. Hesaplanan KDV		50.000 TL	
190. Devreden KDV		10.000 TL	
	191. İndirilecek KDV		60.000 TL
KDV tahakkuk kaydı			

191. İndirilecek KDV

- Mal veya hizmet alışlarında ödenen KDV'dir.

193. Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar

- Kurumlar vergisi mükellefi işletmelerin dönem içerisinde elde ettikleri gelirler üzerinden kesilen veya dönem içerisinde ödedikleri vergilerdir.

Örnek 193.1

- Bir limited şirketin banka hesabına 10.000 TL faiz tahakkuk etmiştir. 1.000 TL vergi kesintisi yapıldıktan sonra kalan tutar işletmenin hesabına yatırılmıştır.

Cevap 193.1

- Faiz geliri

102. Banka 193. Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar		9.000 TL 1.000 TL	
	642. Faiz Geliri		10.000 TL
Faiz geliri			

195. İş Avansları

- İşletmenin bir işi gördürmek için personeline veya 3. kişilere vermiş olduğu avanslardır.

196. Personel Avansları

- İşletmenin personeline vermiş olduğu ücret avanslarıdır.

197. Sayım ve Tesellüm Noksanları

- İşletme varlıklarında ortaya çıkan geçici farkların (eksikliklerin) izlendiği hesaptır.
- Farkın nedeni bulunduğunda veya bulunamayacağına kanaat getirildiğinde hesap kapatılır.
- Bulduğunda ilgili hesaba aktarılır, bulunmadığında zarar olarak kaydedilebilir veya ilgili personelden tahsil edilmesine karar verilebilir.